BUDAPEST, 1941. OKTÓBER 30. — I. ÉVFOLYAM 23. SZÁM.

ÁRA: 20 fillér

MAGYAR FUTÁR

RAJNISS FERENC LAPJA

A MUNKÁSMOZGALMI INTÉZET KÖNYVTÁRA

AZ ELFOGOTT ROMANOV SZOVJETTÁBORNOK

A 172. SZOVJETHADOSZTÁLY PARANCSNOKA ÁLRUHÁBAN BANDAHÁBORÚT SZERVEZETT A FRONT MÖGÖTT...

A tengeralattjáró

Még az angol jelentések is elismerik, hogy az Atlanti Oceánon félelmetesen megnövekedett a német harci tevékenység s a szovjetet „tehermentesítő" angol légi támadások nyomán a torpedóvető német repülőgépek és különösen a tengeralattjárók pusztító csapásokat mérnek a brit birodalom hajóhadára.

A tengeralattjárók október közepén, **egy hét alatt 126.000 tonna angol hajóteret süllyesztettek el** s többnapig tartó harcban vertek szét egy erősen biztositott hajókaravánt. Az elmúlt héten egy Amerikából hajózó karaván hadihajói közül kilőtték a 14.000 tonnás csapatszállító **Aurániát,** 32.000 tonna kereskedelmi hajótérrel együtt. Az őszi ködös idők erősen kedveznek a tengeralattjáróknak s számítani lehet az angol veszteségek nagyarányú emelkedésére.

A Magyar Futár háromoldalas pompás képsorozata feltárja a tengeralattjáró csatájának részleteit s megsejteti azt a hősiséget, amely a legnehezebb tengeri szolgálat katonáit diadalra segíti . . .

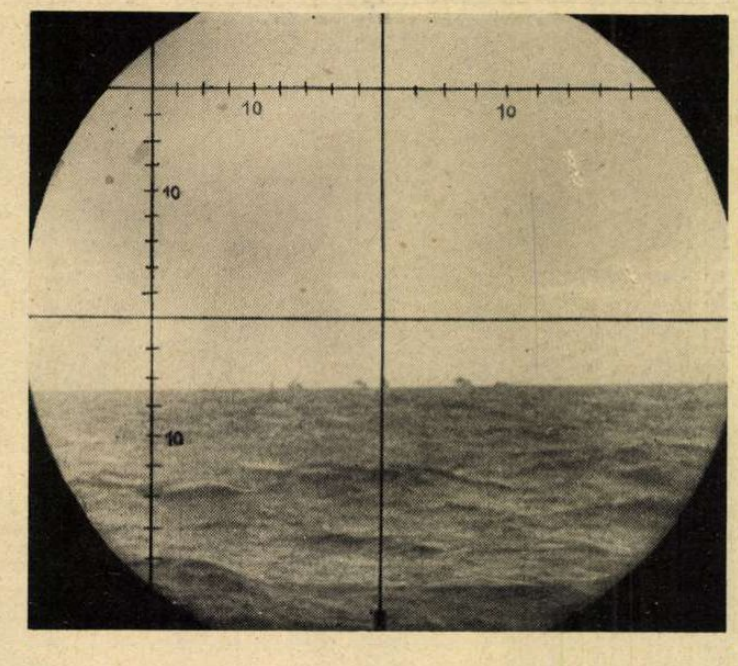

Az óceán mélyén úszik a tengeralattjáró. A parancsnok figyelmesen vizsgálja a látócsövön át a végtelen vizeket, — amíg feltűnnek az ellenséges hajókaraván első hajói a látóhatáron. Riadó!... Parancsszavak és villámgyors helyezkedés a harchoz . . .

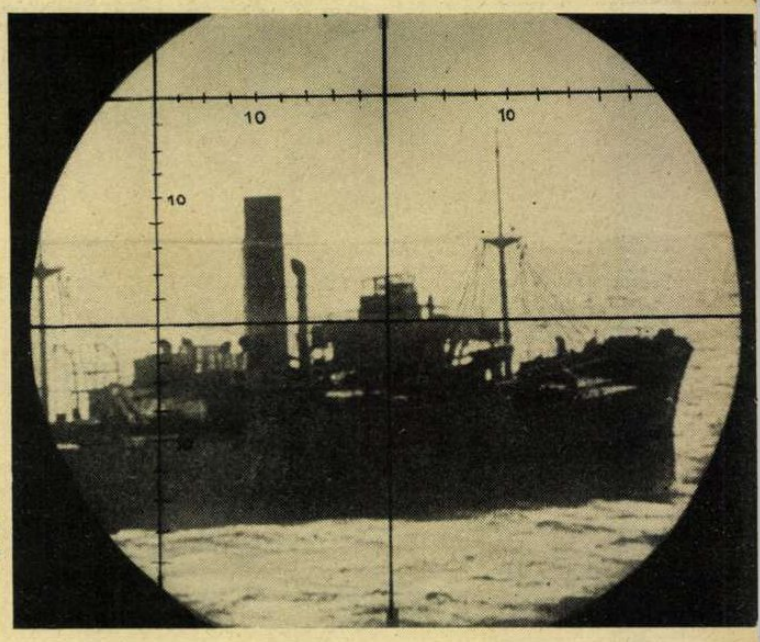

A tengeralattjáró megközelíti a kiszemelt nagy angol gőzöst. A látócső már lőtávolban mutatja a célt . . .

Kilőtték a torpedót! Másodpercek mulva hallani kell az óriás robbanást s a tenger mélyén tiszt és legénység feszült figyelemmel várja a nagy pillanatot . . .

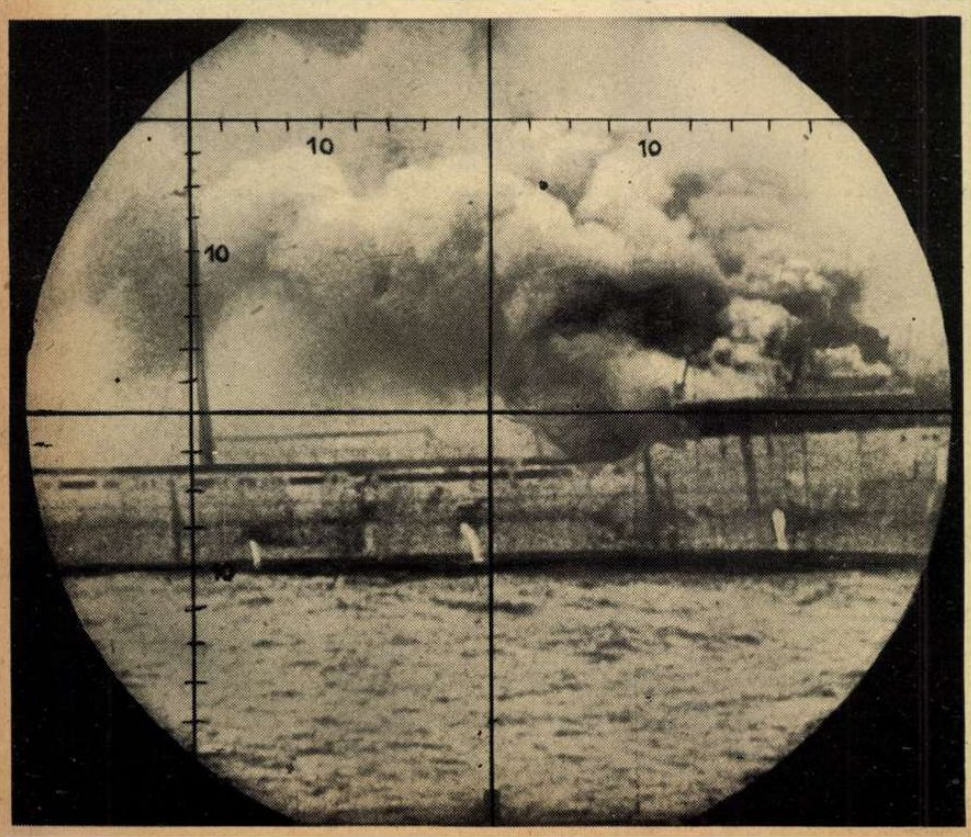

Telitalálat! Ég az angol hajó és sűrű füst gomolyog a látócső előtt . . .

Percek alatt elsüllyed a gőzös, — de feltűnik mögötte —

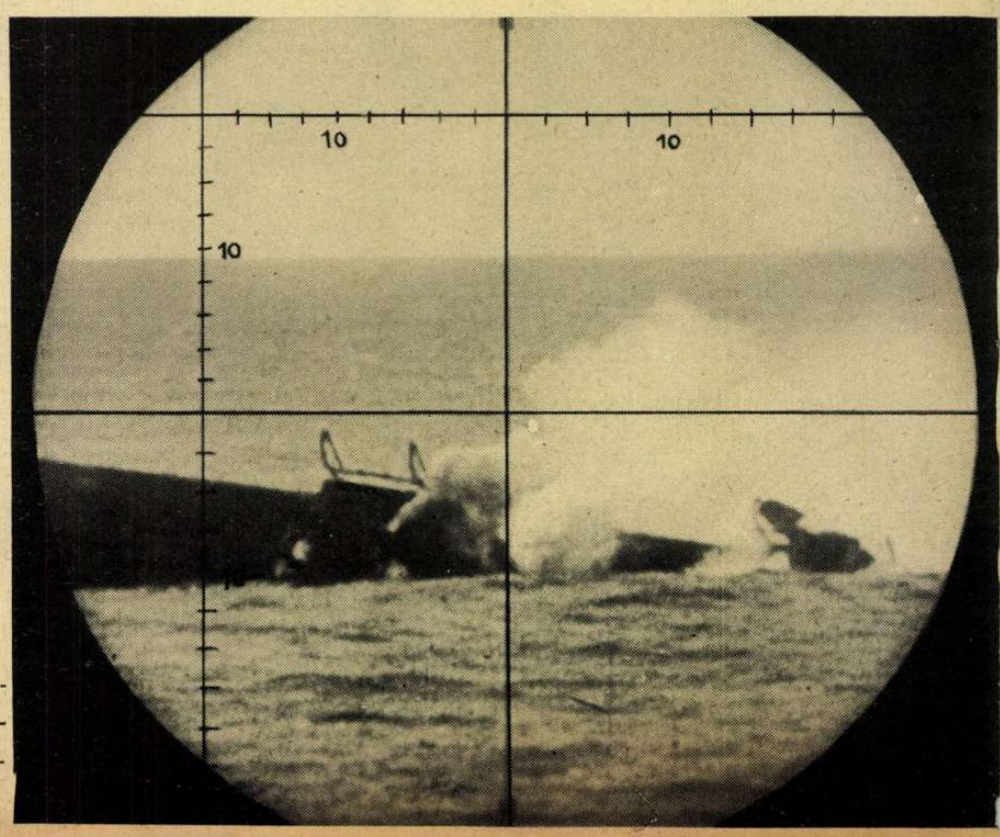

csatája

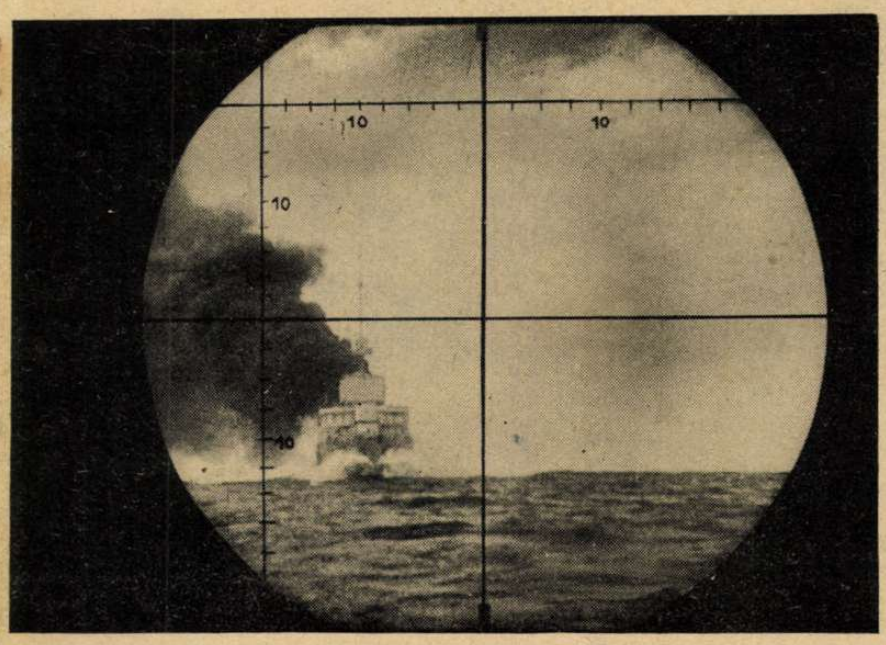

az angol romboló és megnyitja a tüzet a tengeralattjáró ellen. Az egyetlen mentség — mélyebbre merülni...

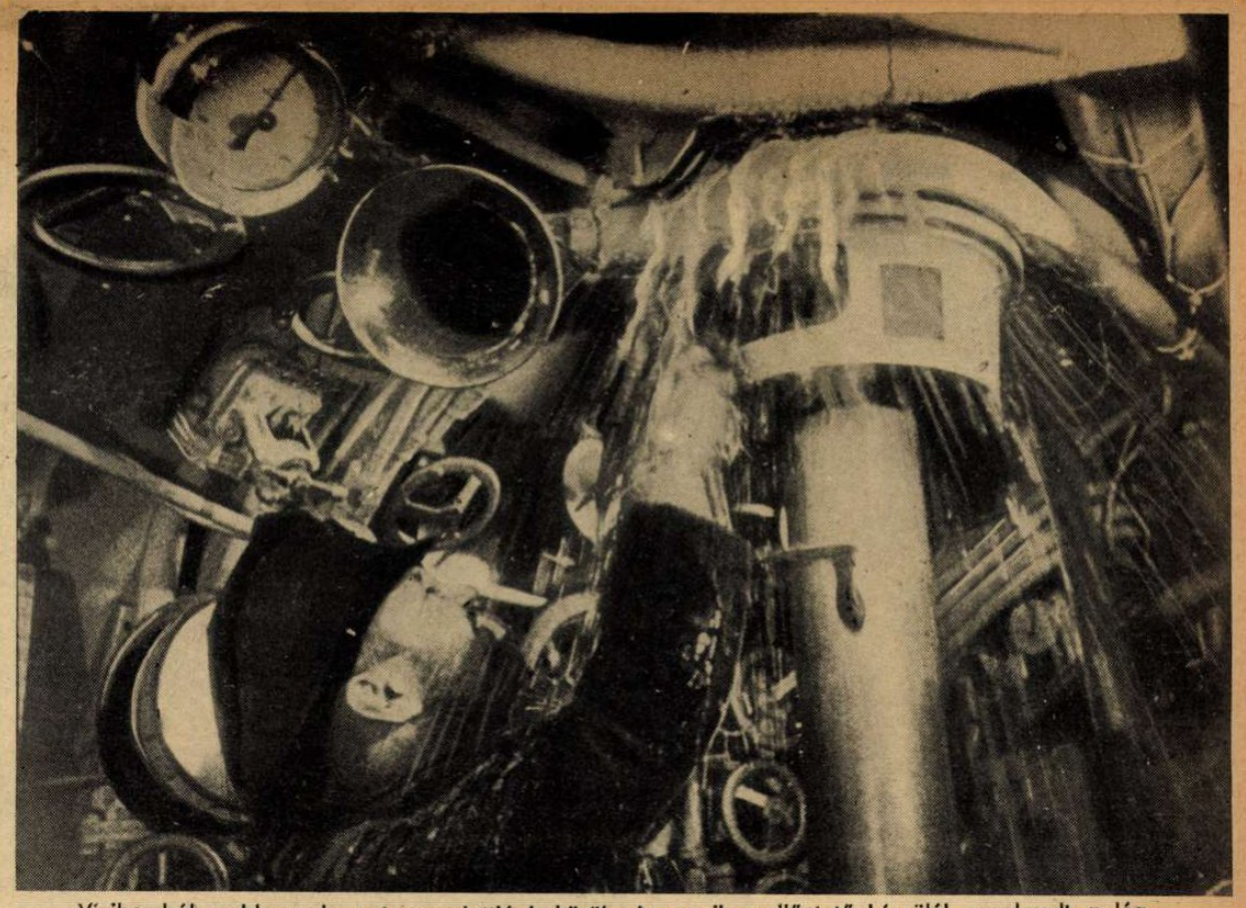

Vízibombák robbannak a tengeralattjáró körül. Az egyik szellőztető készülék meglazult a légnyomástól, víz zuhog a búvárhajó belsejébe, de gyorsan kijavítják a hibát. Élet, vagy halál ilyenkor a találékonyság és a pontos szakmunka...

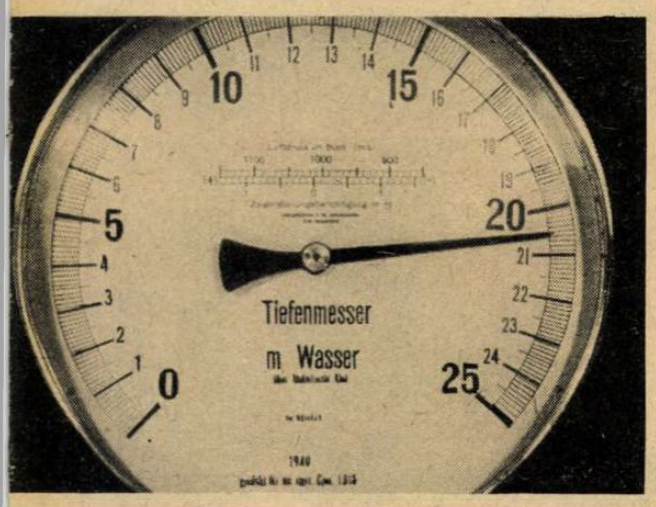

Mélyebbre merülni! A finom műszer mutatója a merülési lehetőség határa felé remeg...

Újra a tenger felszínén... És új riadó! A legénység a hatalmas ágyúhoz rohan...

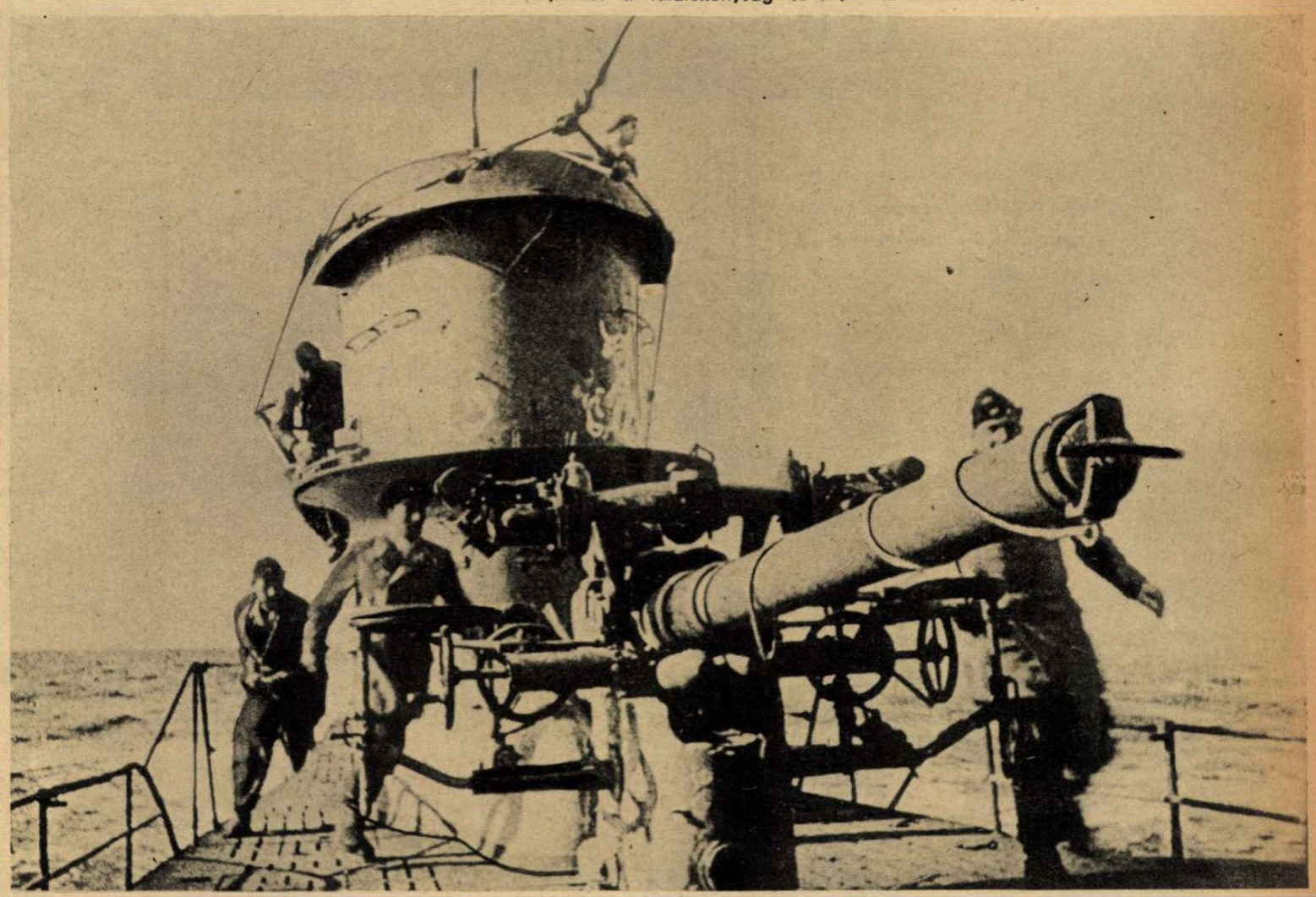

Most a tengeralattjáró nyitja meg a tüzet. Az acéltoronyban a megfigyelő tisztet nem érdekli a harc, az ő feladata figyelni, hogy merről tűnik fel új veszedelem...

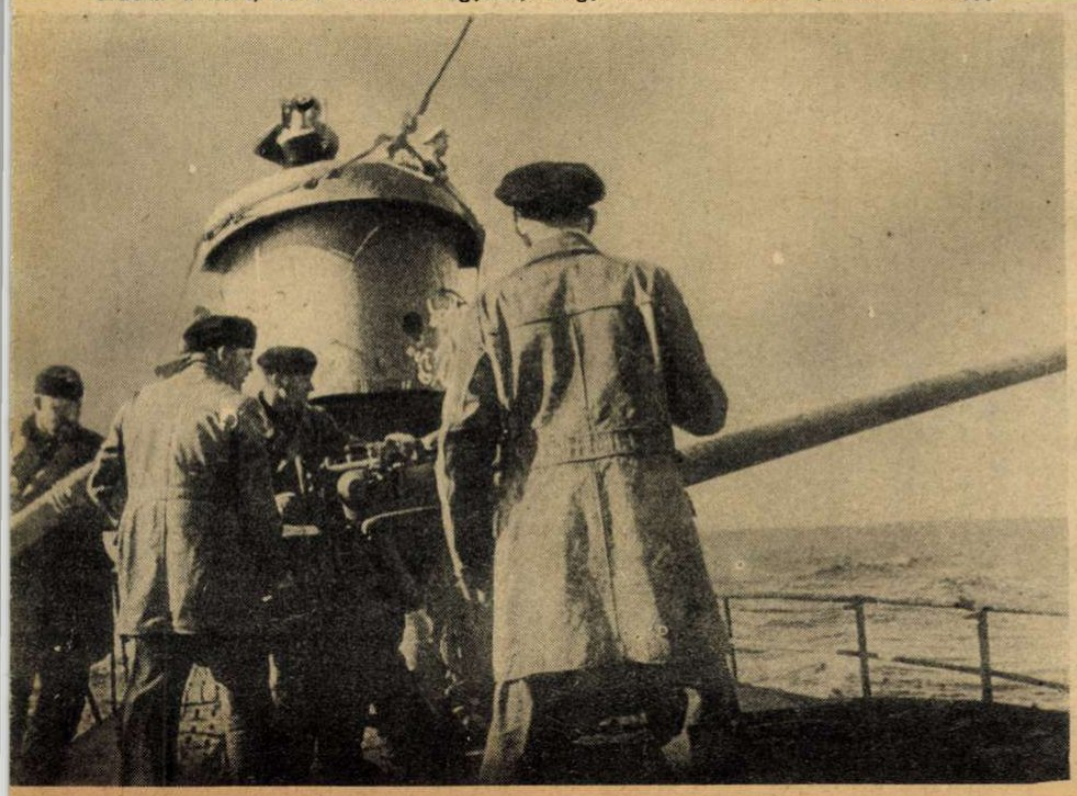

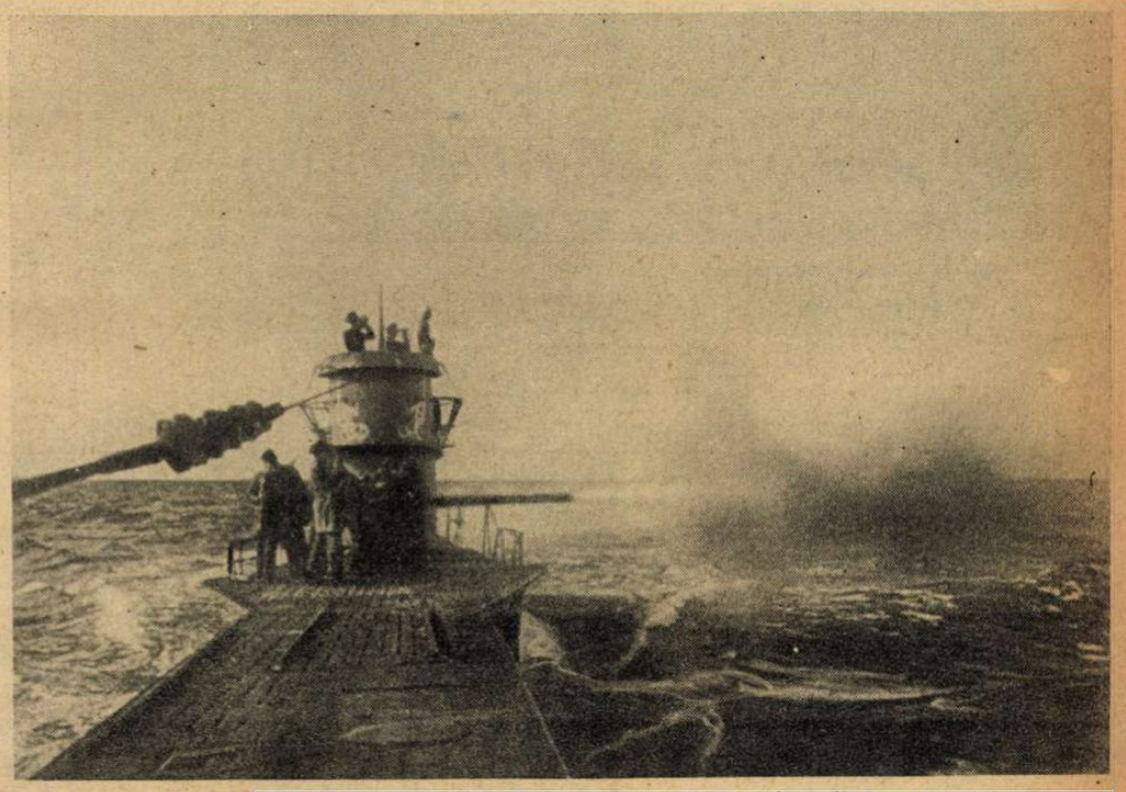

Tűz! Nehéz granátok zúgnak a tenger vize fölött, és...

— nem eredménytelenül... Jobbra csak a vizet paskolta a lehulló lövedék a magasba, de már tüzet fogott az angol hajó...

Veszélytelen már a közeledés. Az ellenállás megszünt s a tengeralattjáró megkezdheti a mentési munkát...

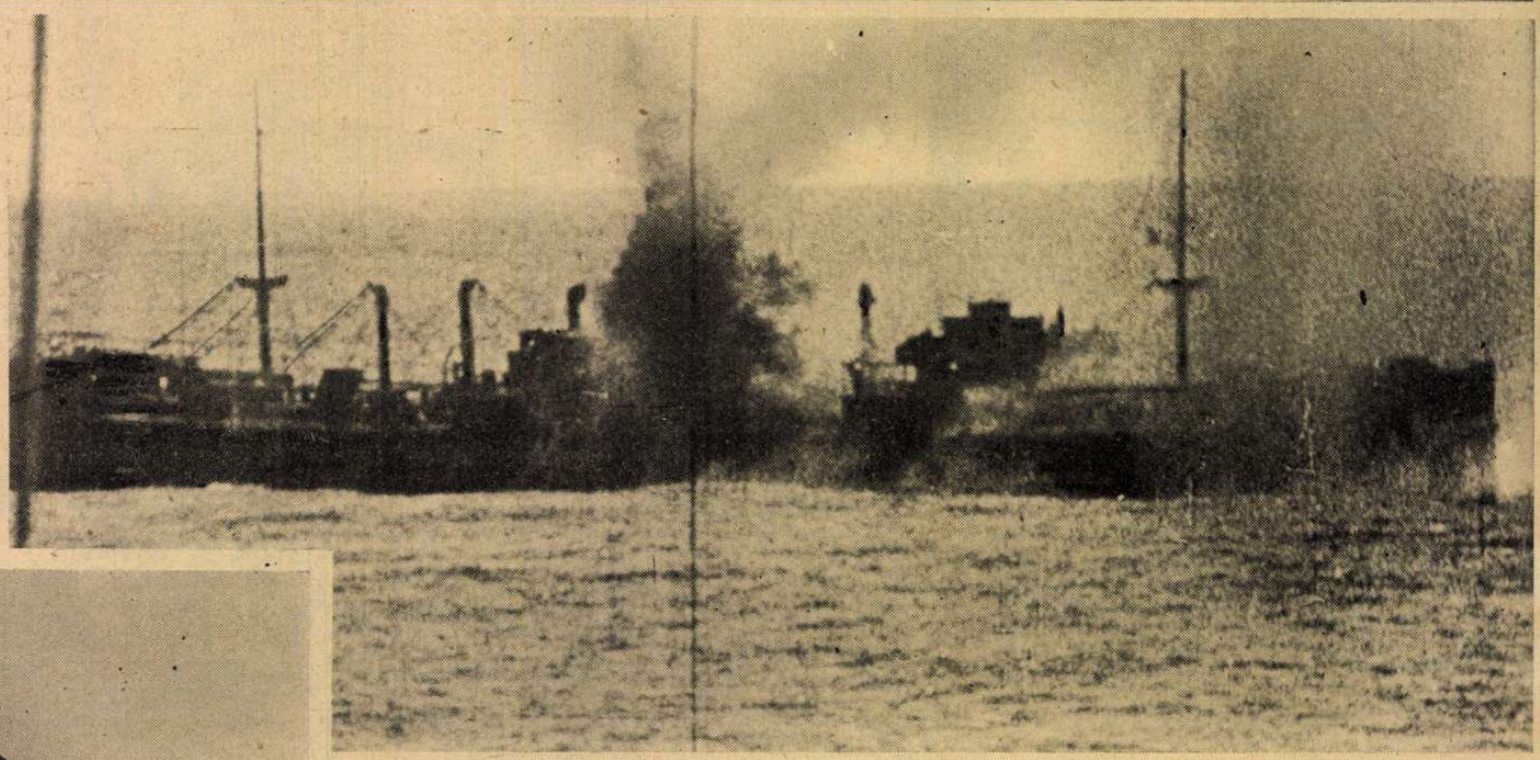

A kapitány beszél bajtársaihoz. Elégedett ember...

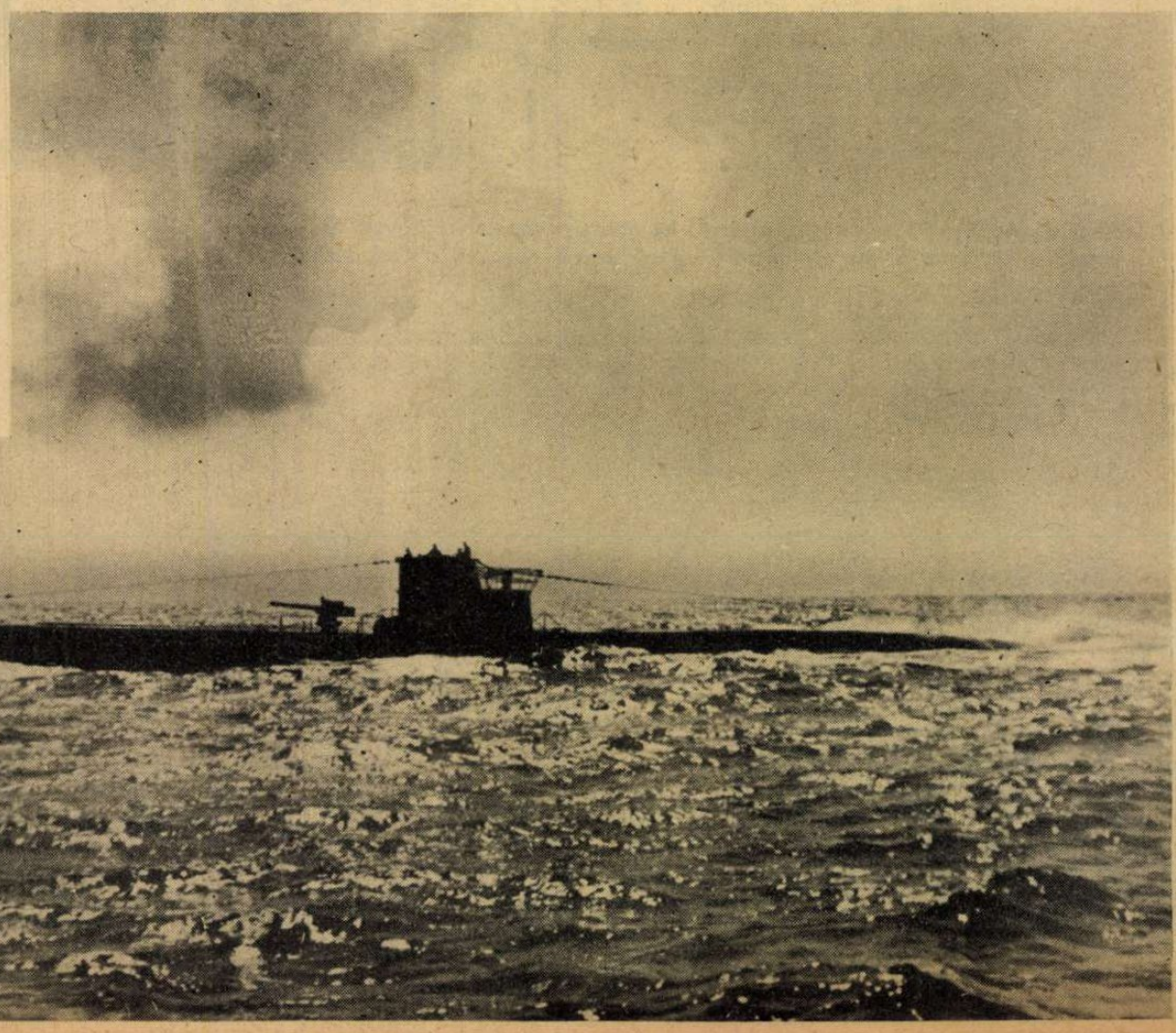

A tengeralattjáró pedig tovább szeli az óceán viharvert hullámait s motorjai életet zúgnak egy nemzetnek, ha hűséges fiai halni is tudnak érette...

HÉTRŐL HÉTRE

Nem szabad

egy elsuhanó órára sem megfeledkezni a világtörténelmi döntések tomboló háborújáról! Mindenki, aki menekülést, magányt s gyengeidegzetű elhúzódást ajánl az európai eseményektől, rejtett célokkal, vagy betegen ád rossz tanácsot a magyar nemzet fiainak. Nézni kell nyitott szemekkel és látni a vihart, amely megtisztíthatja vagy elsöpörheti birodalmak, földrészek, népek és országok nagyságát. Nem élhetjük a csöndes irodalmi nyavalygások éveit, mert sorsunk irányítását parancsolta reánk az idő s felelősek vagyunk mindannyian a jövendő magyar évszázadokért. A dolgozó ember, aki családjának tisztes megélhetéséért küzd, a föld, a gyár és az íróasztal munkása, a nevelő, a tudós, a művész és a politikus, a hivatalnok és a szabad vállalkozó, — minden magyar kivétel nélkül, — úgy kell érezze ennek a reánkszakadt nehéz esztendőnek döntő súlyát, mint az Azovi-tenger partján harcoló honvéd! Mert nemcsak a hősi csatákban küzdő fiaink körül süvöltenek a golyók; harctér lett az egész világ; a háború titkos törvényeit uralja a Föld; megrendül itt is, ott is a gazdasági, világnézeti és politikai talaj a gyanútlan s vakon botorkáló emberek lába alatt; szükség, hiány, százféle megpróbáltatás szakad a nemzetekre; céltudatos hazugságok próbálják szétmorzsolni az ellenálló erőt s jaj azoknak a nemzeteknek, amelyek nem tudják bátor közlélekkel és a győzelemig kitartó elszántsággal állani a vihart! . . . Halál ma a malomalatti politizálás. Látni kell józan, paraszti módon a helyünket Európában, az erőviszonyokat, az áldozatok mértékét, a teljesítmények nagyságát s mimagunk vállalt feladatait ahhoz, hogy helyzetünket megítélhessük s örök magyar céljainkat eredményesen szolgálhassuk. Széchenyi István azért volt a leghívebb magyar, mert mindig Európát figyelte s szüntelenül Magyarországra gondolt . . . Sohasem volt olyan égető szükség erre az átfogó, világokat értelmező szellemre, mint feldúlt napjainkban és pedig úgy, ahogy Széchenyi István követelte, — hogy necsak egy keskeny felső réteg, hanem a nép, a nemzet egyetemes akarata, hite hordozza milliók szívében az öntudatosan választott irányt, fegyelmet és áldozatot, a nagy megpróbáltatások és a — nagy lehetőségek idején . . .

Az állami költségvetés

benyujtása volt a hét legnagyobb magyar eseménye. A megnagyobbodott ország költségvetéséből már csak a bácskai rész hiányzik, de nincs benne az a kiadás, amely a honvédség rendkívüli szükségleteiben és felszerelésében jelentkezik. Az 1942. évi költségvetésnek bevételi oldalán 3,082.5 millió pengőt s kiadási oldalán 3,256.3 millió pengőt irányzott elő a pénzügyminiszter. Az állami közigazgatás kiadását 2,202.3 millió pengőben, az állami üzemek kiadását 1,054 millió pengőben állapították meg s igy a bevételek és kiadások között 173.8 millió pengő hiány mutatkozik. A hadikölcsönkötvények felértékelésének költségeit sem irányozták elő a rendes költségvetésben, ami évenként kb. 15—17 millió pengő lesz. Az államvasutak deficitje 65 millió pengő. A honvédség céljaira előirányzott összeg 581 millió pengő, de a honvédelmi beruházási program, a rendkívüli kiadások és a nemzeti beruházási program kerete az eredeti 1000 millióról 4500 millióra bővült. Szociális célokra az előirányzat 210 millió pengő, munkaalkalmak teremtésére 520 millió pengő, mezőgazdasági szakoktatásra 20 millió pengő, földbirtokpolitikai célokra 12 millió pengő és a telepítési alap költségeire 26 millió pengő. Az állami nyugdíjteher 255 millió P. Az egyenes adókból 476 millió P-t, forgalmi adókból 391.6 milliót, dohányjövedékből 280.5 milliót, fogyasztási adóból 197.8 milliót, illetékekből 191 milliót, szeszjövedékből 190.1 milliót, vám- és sójövedékből 98.1 milliót, vegyes tételekből 26 milliót és sorsjátékból 4.4 millió pengőt irányoztak elő bevételnek a következő pénzügyi esztendőre. A hatalmas költségvetés fölött rövidesen megindul a vita, de tételei nem igen változnak meg a bírálattól. A pénzügyminiszternek az volt a legfontosabb bejelentése, hogy gondoskodni kíván a munkabérek és a fizetések, valamint a mezőgazdasági és az ipari árak megfelelő új viszonyáról, — az új magyar árszintről, — amely majd megfelel a jelenlegi európai helyzetnek. Ha ez a nagy ígéret valóra váltottan, megtermékenyíti gazdasági életünket és feljavítja a dolgozók helyzetét, elbírjuk — az adóterheket . . .

A Magyar Nemzet

hasábjain, a lap nevével nem kissé ellentétes módon megállapítja egy társadalmi bölcselő, hogy az osztályellentétek elsimítását nem reméli ugyan, de írásával legalább azt szeretné elérni, hogy „a nagy egymásnak rohanásban mindenki tudja tisztán, kit és miért ver agyba-főbe . . .“ Valóban méltó célkitűzés a mai világban s tényleg a husángos verekedés szükségét hirdeti az író, amikor a magyar parasztot többek között imigyen jellemzi: „Türelmes, de ez a türelem nem tolerancia, sőt sokszor nem is megértés, hanem lomhaság . . .“ „Nem is próbált sohasem szervezkedni, annál többször igyekeztek és törekednek ma is megszervezni őt — kívülről. Ettől idegenkedik . . .“ „Egyéniséget nem ismer el, de meg sem tűr...“ „Büszkén vallja magát parasztnak; csak a gyerekei csinálnak belőle földbirtokost — a háta megett. De erről ő nem tehet, hiszen a gyermekei akkor már neki is urak, idegenek . . .“(!) „Az állatot többet és nagyobb kitartással kérleli, mint a feleségét, vagy a gyermekét . . .“ Ez volna a lélekrajza a magyar gazdának s bizony elég förtelem, tudatlanság és rosszindulat kell az ilyen rajzokhoz, — dehát a magyar munkás jellemzése sem különb, a következő mondatokban: „A munkás ősei legtöbbször nem voltak munkások, hagyománya nincs, gyökértelenségében forradalmár . . .“ „Öntudata, ha gondolkodni kezd, szinte végzetesen önteltségbe fúl . . .“ „Az apa szaktudásáról legfeljebb ha hall valamit a gyermek, a feleség, de az apát nem amiatt, hanem keresetének nagysága szerint értékelik . . .“(!) „Mert materialista, pénzzel, jó móddal akarja megváltani magát szenvedéseitől . . .“ Ilyen szemérmetlen, korlátolt általánosításokkal is ritkán bántották meg a magyar munkásságot, s hogy honnan fúj a tudalom a Magyar Nemzet írójából, az a „polgár“ jellemzésénél derül ki, ahol azután kevesebb a gáncs és túlontúl sok a megértés . . . Megtudjuk, hogy „a polgár éppen olyan szükségképpen kialakult embertípus, mint a paraszt vagy a munkás, aki utána és általa jöhetett a világra . . .“ A polgár „hozta létre a civilizációt, a kultúrát, megteremtette az irodalmat, lehetővé tette a művészeteket és ha ezek sokszor szembe is fordulnak vele, nélküle ma sem létezhetnének . . .“ „A tudatos megértés, a ráhagyó, elnéző liberális magatartás a polgárság találmánya . . .“ „Ma a polgárságot azzal vádolják, hogy nincsen benne közösségi szellem. Maga a polgár lehet individualista, de a polgárság mint életforma, éppen a közösséget jelenti . . .“ Ezt a hazug rajzot a polgárról csak úgy lehetett elhitetni, hogy az író a polgárosztályba sorozta önkényesen a „törvényhozók, fejedelmek, politikusok, papok, hivatalnokok, ügyvédek s bírák“ sokaságát és csodák-csodájára, az orvosok „egy részét . . .“ (?) Hiszen ha ilyen volna a magyar társadalom, mint a Magyar Nemzet c. lap torzképe, akkor tényleg egyetlen erkölcsi feladatunk lenne — egymást sürgősen és végkimerülésig „agyba-főbe verni . . .“ S mert nem ilyen, mert magyar lélek vergődik, küzd a nemzeti igazság győzelméért gyengeségeink fölött, — hangos szóval tiltakozunk a marxista osztályharc úri idézgetése ellen!

Egyetlen szótöbbséggel

szavazta meg az amerikai Egyesült Államok szenátusa Roosevelt törvényjavaslatát a felfegyverzett kereskedelmi hajók szabad közlekedéséről az európai háborúban hadi zónáknak kinyilvánított vizeken. Törvényt teremt egyetlen szavazat s az urnába hulló, zizegő papírlap felgyujthatja az egész világot. Ez a demokrácia . . . Nem Amerika a hibás, mert a jövendő gondjaiban megoszlottak a vélemények. Milliók érzik a roppant felelősség súlyát, s hangot adnak becsületes véleményüknek. Értelmes, jó hazafiak küzdenek a háborús hírverés és a szenvedélyek felkorbácsolása ellen s megmondják nyiltan, hogy Európa ügyei nem tartoznak Amerikára. A szenátus véleménye is megoszlott, bizonyára nem is volt ott mindenki a szavazásnál, néhányan elmaradtak kifürkészhetetlen okok miatt s egyenlő volt a szavazatok száma, amikor meg egy, utolsó cédula, mint a végzet ökle lecsapta a mérleg serpenyőjét a kiszámíthatatlan új bonyodalmak oldalára. Nincs tovább! Ott a törvény félelmetes, fekete nagyságában s hideg árnyékát ráveti a világ leggazdagabb, vidámar, jólétben s baj nélkül élő, hatalmas országára. Lehullott egy szavazat s 144 millió ember, 9.5 millió négyzetkilométer terület és 60 milliárd dollár évi nemzeti jövedelem sorsa és jövője beleremegett alapjaiban ebbe az egy szavazatba. Vajjon kié lehetett? . . . S mit érezhet a szenátor, aki döntött a demokrácia törvényei értelmében? Nem lehet jó az olyan államrendszer és életforma, amelyben az élet és halál végső kérdéseit felteszik egy szavazólapra! Hasonló okossággal a kabátgombjairól is leolvashatja bárki a békét vagy a háborút. A legkevesebb bölcsesség a szavazólap diktatúrájában van, ha a világ sorsát bízzák reá . . . Amerika törvényes felhatalmazással küldheti kereskedelmi hajóit a veszélyes európai vizekre s mégis azt reméljük, hogy az Egyesült Államok céduláktól független politikai értelme megakadályozza ezeknek a hajóknak elindulását. Szabad a járat, de nem feltétlenül szükséges...

Derűs eset,

hogy a Családi Lapok Zsidó Lap, megdorgálta a 100 éves Kereskedelmi Bankot és az alapítás ünnepélyére kiadott gyönyörű díszalbumnak is nekiesett, „amelyben Weiss Fülöp zsidószármazású bankelnök érdemei vannak csupán felemlítve . . .“ A cikkíró nem óhajtja kutatni, amint mellesleg megemlíti, a nagy hallgatás hátterét, de határozottan állítja, hogy vannak hittestvérek, akiknek még Weiss Fülöpnél is nagyobb érdemeik vannak a bank körül. Igy. Körül. Nem belül . . . Ez a hittestvér Ullmann M. G., „a bank tulajdonképeni életrehivója“ — továbbá Lánczy-Lazarsfeld Leó hittestvér s legkiválóbb munkatársa, Fellner Henrik. De számít kérem a Pesti Izr. Hitközség két elnöke is, Wahrmann Mór és Kohner Zsigmond, valamint Adler Lajos, a Pesti Izr. Szentegylet elnöke, akik mind csak a nem kutatott háttér miatt maradtak ki a gyönyörű díszalbumból . . . Egy másik cikk hiányolja Wodiáner Sámuel „repkénnyel való befuttatását“ — amit úgy ért az író, hogy az album mostohán bánt vele. Repkény a jutalma a bécsi Rotschildnak is, pedig az író szerint: „az igazgatóság olyan összetételű volt, hogy ma röviden igy intéznék el: zsidó bank! . . .“ A Családi Lapok közli is az igazgatósági névsort, bizonyítani szemre az izraelita alapítók túlnyomóságát. Nyugtázzuk, hogy zsidó forrás is igazolt bennünket s egyben helyreigazítjuk saját tévedésünket, amely a Családi Lapok névsorában is megtévesztheti a mai kor embereit:

Prückel Ignác, a Kereskedelmi Bank első igazgatóságának egyik tagja nem volt zsidó. A Prückel-család régi pesti patricius család s Prückel Ignác volt az első magyar pezsgőgyáros. A tisztes kereskedő azonban — nem csinált nyarat kevés fecsketársával, Rotschild tanyája fölött . . .

Honvédeink

Géppuskás megfigyelőink a Dnyeper partján.

Magyar páncélos és mo
torkerékpáros osztagol
találkozása a szovjetfron
egyik szakaszán.

Gyalogságunk előnyomulásban az új harcvonalon.

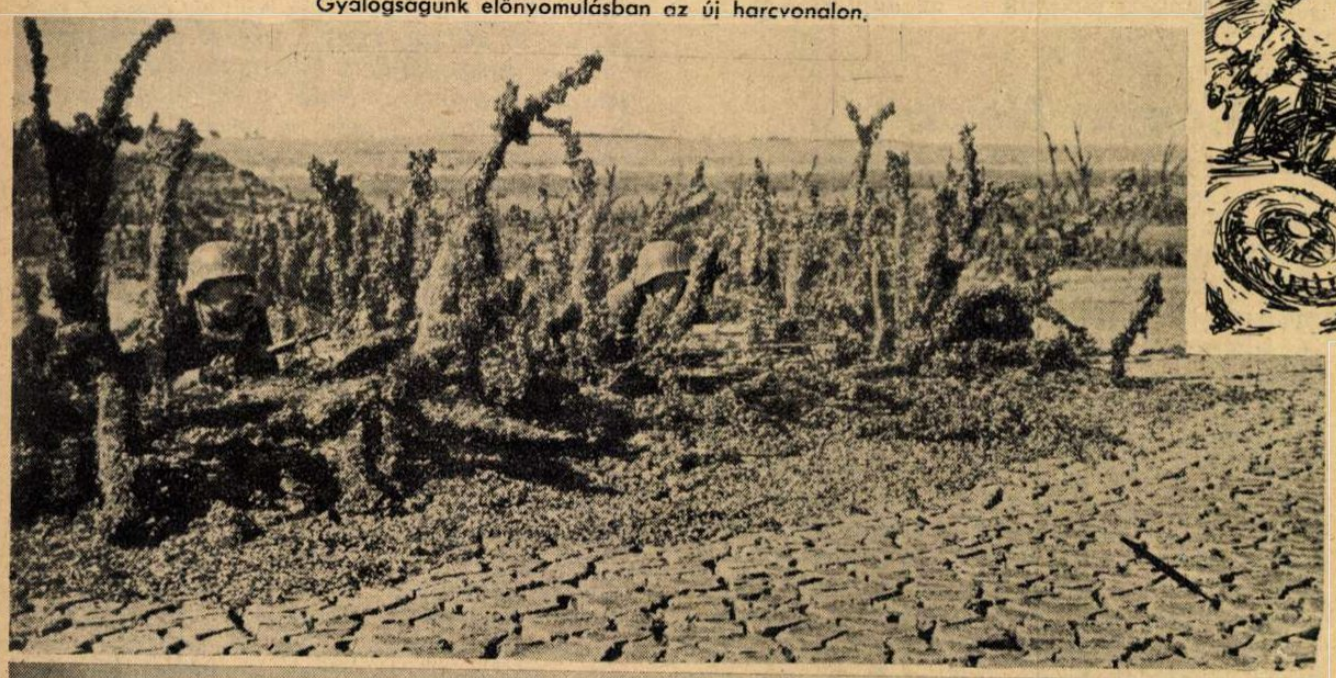

Gyalogságunk az új frontszakaszon.

Kormányzói kitüntetés

A Kormányzó Ur a szovjet elleni hadműveletek alkalmából az alább felsoroltak részére a megjelölt hadikitüntetéseket adományozta:

a magyar érdemrend tiszti keresztjét hadidiszítménnyel és kardokkal:

nemes zsombolyai Zsombolyay Béla ezredesnek az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért és harccsoportjának az ellenség előtt való eredményes vezetéséért; Bartha Zoltán alezredesnek az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért; továbbá vitéz nemes immenburgi Peinlich Béla alezredesnek az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért és zászlóaljának az ellenség előtt való eredményes vezetéséért;

a magyar érdemrend lovagkeresztjét hadiszalagon a kardokkal:

vitéz Selkey Oszkár ezredesnek, nemes dolinai Leide Richárd és nemes nagybaconi Baló Zoltán alezredeseknek az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért és osztályuknak az ellenség előtt való eredményes vezetéséért; Makay-Hollósy Ferenc vezérkari századosnak az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért és a hadműveletek ve-

Sebesült katonák kötözése az első segélyhelyen.

Tisztjeink a szovjet által felrobbantott zaporozsjei erőműveknél a Dnyeper partján.

a szovjetfronton

Az őrmester hőstette: egy hevesen géppuskázó szovjet-repülőrajból egy Ratát lelőtt, egyet pedig leszállásra kényszerített.

A csatamezőn dübörög előre a magyar harcikocsi.

A magyar csapatok átkelése a Dnyeperen.

Elfogott szovjet partizánokat őriz a magyar honvéd.

Parancsnoki megbeszélés a támadás előtt.

Szalmakazlak közt álcázott páncélgépkocsijaink az adott jelre támadásra indulnak.

a Szovjet ellen harcoló hős honvédeknek

zetésében való eredményes közreműködéséért; Merész László tart. hadnagynak az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásáért; továbbá a hősi halált halt Szunyogh Péter főhadnagynak; Rehorska Rezső és Tóth József tart. zászlósoknak az ellenség előtt tanusított kiválóan vitéz és önfeláldozó magatartásukért;

a magyar érdemrend lovagkeresztjét hadiszalagon:

Beleznay István vezérkari századosnak az anyagi ellátás terén az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért.

Ugyanezen alkalomból

dicsérő elismerése a hadiszalag és a kardok egyidejű adományozása mellett tudtul adassék:

az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért és osztályuknak az ellenség előtt való eredményes vezetéséért vitéz Mikófalvy Ferenc, Kozma József, vitéz Temesváry Gerő és Néray Vilmos alezredeseknek; továbbá az alább felsoroltaknak az ellenség előtt tanusított vitéz magatartásukért: Burget Lajos és Ramor Sándor alezredeseknek; Krisai Károly és nemes szigeti Szabó Győző őrnagyoknak; nemes nádasdi Sárközy Imre, nemes görgői és toporczi Görgey Pál és nemes Dorner Dezső századosoknak; nemes nyéki Takáts László, Erdélyi István II., Szentgyörgyi Zoltán, Nagy Miklós II., Csiapka Elek, Tállay Ferenc, Marcalkövi Gábor és Papp József főhadnagyoknak; Kalmár Miklós szkv. főhadnagynak; nemes ibbi Iby Sándor psz. főhadnagynak; vitéz Czimboray Lajos tart. főhadnagynak; Bazsó Lajos hadnagynak; vitéz Syposs Miklós és Walser János tart. hadnagyoknak; továbbá nemes csicseri Orosz Olivér tsz. zászlósnak;

dicsérő elismerése a hadiszalag egyidejű adományozása mellett tudtul adassék:

Zentay István vkb. századosnak az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért.

Végül ugyanezen alkalomból adományozta

a magyar arany érdemkeresztet hadiszalagon:

vitéz Pillér Mihály honvéd irodai főtisztviselőnek az ellenség előtt teljesített kitűnő szolgálataiért.

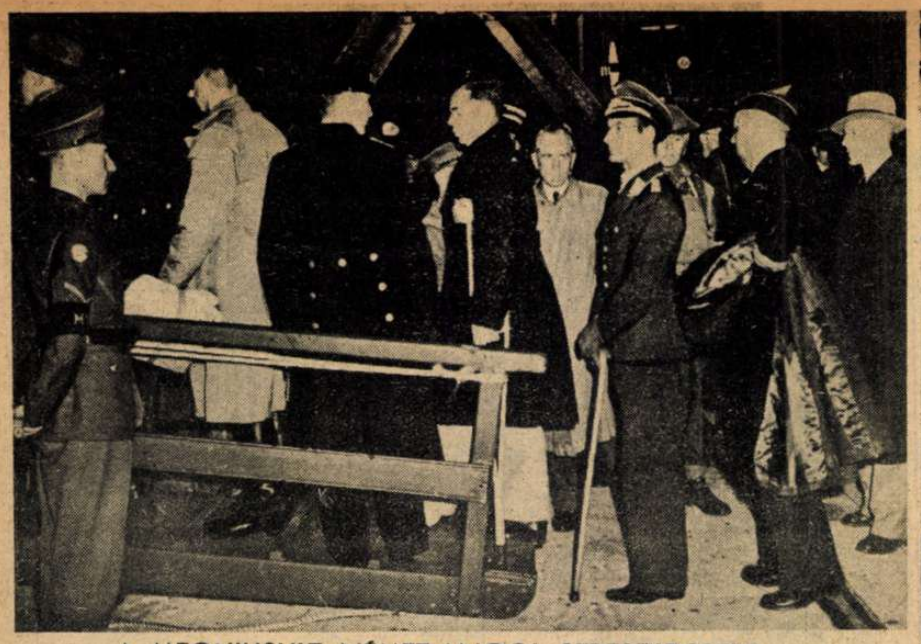

A MEGHIUSULT NÉMET-ANGOL SEBESÜLTCSERE

1. A német-angol sebesültek kicserélése az utolsó pillanatban meghiusult. Képünkön a német sebesülteket Newhaven kikötőjében behajózzák egy angol kórházhajóra.

2. A meghiusult akció második felvonása: a sebesült német katonákat visszavitték és Newhaven kikötőjében elszállítják őket a kórházhajó fedélzetéről.

Világ ujsága

ÚJ OLASZ DIVAT. Női kalap — üvegkarimával

ÚJ VILÁGREKORDOT GYALOGOLT

Könnyedén és mosolyogva a kölni Hermann Grittner. Két óra alatt 25.064·90 métert lépett. A régi világrekord 24.843·55 méter volt.

Franco, a spanyol nép vezére feleségével és leányával, az állami vezetőség tagjai között egy népünnepélyen.

ÚJ ÉLET UKRAJNÁBAN

A falu összehívott lakossága bírót választ, szabadon

Újszülött „kis" viziló a berlini állatkertben.

HULLÓ FALEVÉL HAJTJA A MOTORT...

A francia Neuilly városában, a száraz őszi lombokból ilyen brikettet készítenek, amelyet a fagáz-generátor alakít át hajtóerővé.

A RÓMAI BALETT BERLINBEN VENDÉGSZEREPEL. MEGÉRKEZÉS A PÁLYAUDVARRA.

Üdülő japán sebesültek a tengerparton, hadi élményeikről beszélnek a fiatalságnak.

A KÉPVISELŐHÁZ ŐSZI MEGNYITÓ ÜLÉSE.
Reményi-Schneller Lajos pénzügyminiszter beterjeszti a költségvetést.

„SZÉP VAGY ÉDES FIAM...!"
A nagyváradi tüzértisztképző iskola megnyitásán az egyik növendék a hugával és édesanyjával.

Függőhíd köti össze a szétrobbantott részeket.

HÍDÉPÍTŐ HONVÉDEK A DRÁVÁN

A hídrészeket kiemelésük előtt megtisztítják az iszaptól és hordalékanyagoktól.

A felhők között is akad dolog. A híd minden egyes szegecsét meg kell vizsgálni.

A tenger felé vezető Budapest—Fiume-i vasútvonal Dráva-hídját Gyékényesnél a szerbek felrobbantották. A közel 300 méteres, kettős vágányú vasúti híd több mint 2000 tonna súlyú tömege a folyóvízébe zuhant. Egy honvéd vasútépítő zászlóalj július elején kezdte meg a híd helyreállítását. A munka befejezéshez közeledik. Néhány hét mulva újra megindul a vasúti forgalom a kiemelt és kiegészített hídon. A vízbeesett híd látképe. A baloldali hídmezőt már kiemelték honvédeink a folyóból, a középsőnél pedig éppen cölöpözés folyik.

Csigasorok segítségével vontatják a honvédek a többszáz mázsás vasgerendákat.

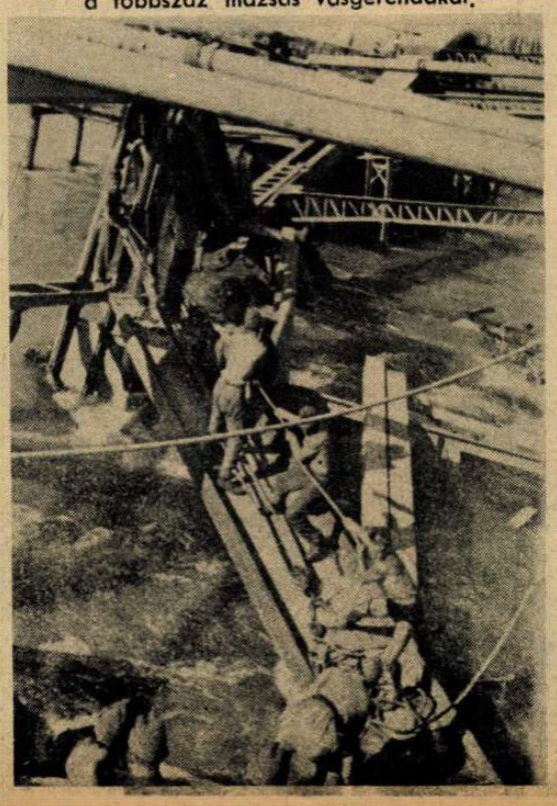

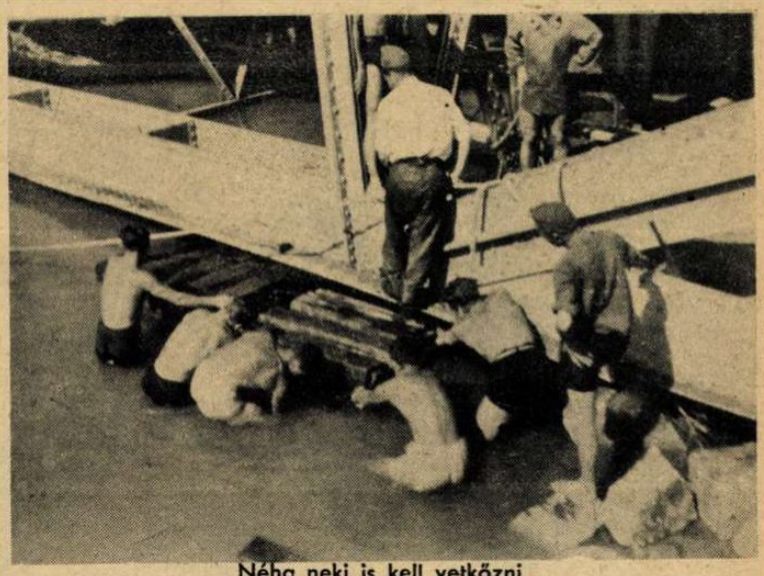

Néha neki is kell vetkőzni.

A fényképésznek sincs könnyű dolga, ha jó felvételt akar készíteni.

KOLOZSVÁRI

Őszi eső permetezik Kolozsvárra. A mosott háztetők, a tornyok és a távoli hegyek szépségeit órákig is elnéznénk a korareggeli órákban.

Az ünnepélyes nagymisén ferencrendi szerzetes játszik áhitattal az orgonán.

Cigánymuzsika zengi a magyar dalt a kolozsvári ünnepségen.

Feleskűsznek a régi harcosok a székely hadosztály zászlajára. Megelevenedik a dicső mult, amelyet Kolozsvár hazatérése koronázott meg...

A székely hadosztály nagy ünnepsége kezdődik a Mátyás szobornál.

VASÁRNAP

„Ezt a szőlőt kóstolja meg vitéz úr...“

Nagy szakértelemmel nézik a fiatal diákok az utcai cukrosbolt kincseit...

Friss tejet tessék vásárolni...

Kisütött a nap s a kolozsvári színház színészbejárójának kispadján élvezik a művészek a meleg napsugarakat.

A délutáni labdarúgó mérkőzés érdeklődő ifjú-közönsége.

„Higyjek a szememnek, te János, ilyen szép katona lettél...“

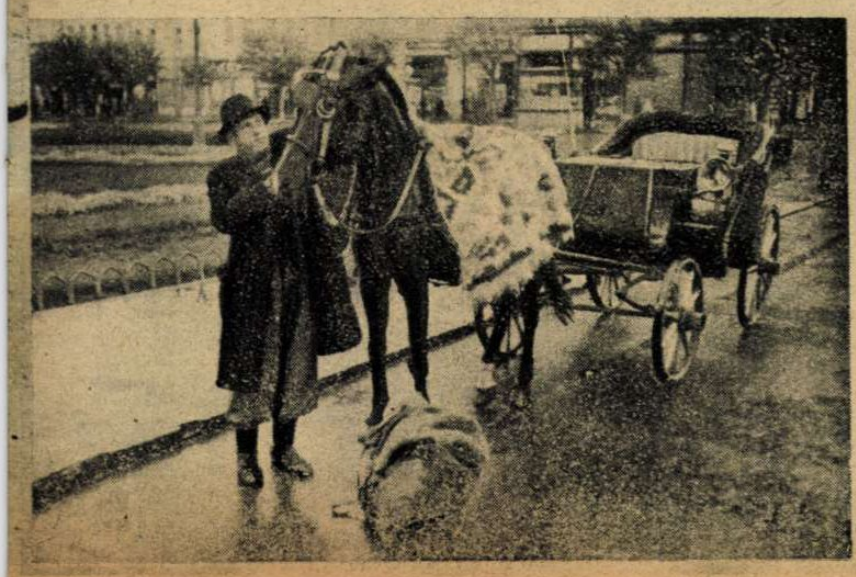

A kolozsvári gumirádlis lovacskáját színes szőttes védi az esőtől...

De kár, hogy zuhog az eső. A szép leányok hazaszaladtak a korzóról. Sárga faleveleket hajt össze a szél...

(Kántor Géza felvételei.)

A KÉP HŐSKÖLTEMÉNYE A VJAZMAI KATLANRÓL

A vjazmai csatában rendültek meg a Kreml falai... Nyugat felől tört előre a német főerő Moszkva erődítményei alá s Timosenko hadseregcsoportjának megsemmisülése szabaditotta fel a szovjet fővároshoz vezető utakat. A milliós seregek küzdelme a valóságban sokezer apróbb részletből tevődik össze, kisebb egységek állják és lendítik tovább a harcot s **hiábavaló a közös parancs, a kiváló vezetés, ha a front legkülönbözőbb szakaszain nem egyforma a harcbavetett katonákban az elszántság, az értelem, a hűség és az öntevékeny győzelmi akarat.** Amikor már tombol az ütközet, **előtérbe kerül az ember úgy, ahogy nemzeti élete formálta!...** Nincs többé hazugság, propaganda, hamis szóbeszéd s a puszta életösztön megpróbáltatásában és a kötelesség fegyelmében **mérlegre hull a népi érték...** Ebben a nagy ítéletben **a szovjet a vesztes!** Német, finn, magyar, olasz, spanyol s az összes európai légiók, **egyes harcosaikban** is méltóbb férfiaknak bizonyultak a győzelemre, mint a szovjet rabszolgasorba süllyesztett népei.

A vjazmai bekerítő csata utólérhetetlenül szép képeiben, egy marokny[i] S. S. osztag hősi küzdelmén mutatjuk be, hogy miért győz Európa...

1.
Pergőtűz zúdult a kis különítményre s a golyózáporban csak kúszva, lassan halad előre a támadás. A géppuskás osztag parancsnoka előbbre vezényli embereit.

2.
A rohamcsapat Vjazma szélén, egy széles kőfal holtterében, megközelíti az ellenséges állásokat. Ősz van már. A hatalmas tá ágai nem takarják el lombsátorral a támadókat...

3.
Kézigránátok repülnek át a kőfalon s a sűrű füst beborítja az őszi tájat. A közelharc megkezdődik...

4.
A kőfal mellett húzódó szovjetállás erejét csak a lángszóró törheti meg.

5.
Tűzet fog az őszi avar s a jobbszárnyról elmenekülnek a szovjetkatonák.

6.
Kísérteties a füstben az előnyomulás s a menekülők üldözésére...

7.
A régi kastély körül még nincs vége a harcnak. Kattog a szovjetgéppuska, de a ház sarkáról jól irányított kézigránát elhallgattatja...

8.
KÚSZÁS ELÖRE... Minden izom és idegszál kézitusára feszül...

9.
Szétvert falak közül újra a lángszóró nyit utat —

10.
— de a végső ellenállást mégis a szuronyos katona töri meg!

11.
A nehéz harc alkonyati pihenőjén sok fogoly és három szovjet ezredzászló a zsákmány...

A HÁBORÚ

ELFOGOTT SZOVJET PARTIZÁN
Gyilkolt békés területen. Olyan elhasznált az élete, mint a sapkája. Szemében nem csillan értelem, bárgyú, gonosz, szovjetizált embertípus, rosszabb mint Madách eszkimója, akitől Ádám irtózva menekült...

A VÖRÖS KULTÚRA HORDOZÓI
Szovjettípusok a finnek katonafoglyai között Keletkaréliában

„MAROKKÓI SZELLEM"
a neve, ennek a legendáshírű finn tartalékos hadnagynak, aki először a francia idegenlégióban szerzett hírnevet s most otthon a „halálszázad" élén a szovjet réme, vakmerő vállalkozásaival...

A TÁBORNOK ÚR CIGARETTÁT KÍNÁL KATONÁINAK LENINGRÁD ELÖTT

Sok tejet a szakaszvezető úr sem lát, de úgy örül az arcvonalon bekövetkezett családi eseménynek, hogy ritka ebédjét feláldozza...

HELYSÉGEIBŐL

IGY LEVELEZTEK A SZOVJETKATONÁK,
...urva csomagolópapíron háromszögbe hajtottan, összevarrva, mert ragasztószer sem volt...

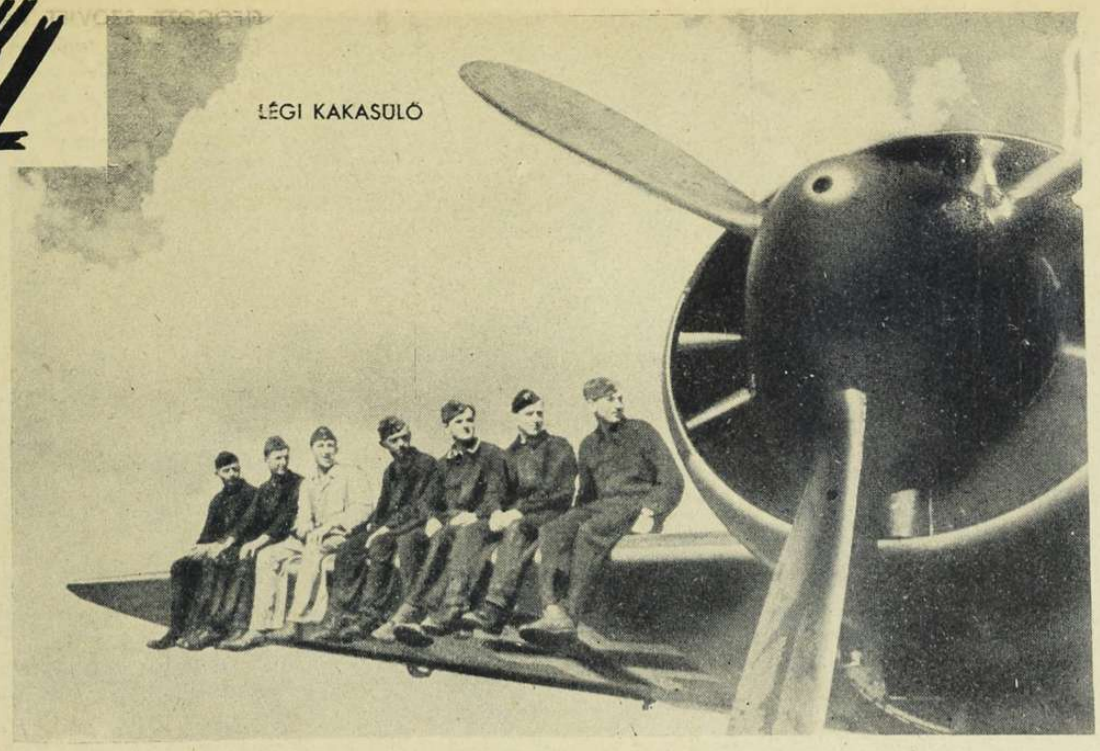

LÉGI KAKASÜLŐ

SZOVJET PARTI ÜTEG,
múzeumi célokra kikészítve...

A HALOTTAK KÖZÖTT
makkegészséges szovjetkatonákat ébresztenek életre az elcsendesült brjanszki harcteret átkutató német járőrök...

Fiatal virágzó élet és mosoly a csatamezőn

SZEMBEN A SORSSAL...

Hadseregfőparancsnok a Leningrad előtti tüzérségi megfigyelő helyen.

Leningrad körül S. S. csapatok figyelik az ellenség mozdulatait.

HADIJELENTÉSEK, CSATÁK

Kezdjük talán a beszámolót *Knox* amerikai miniszter véleményével, aki bizonyára igen megbízható adatok birtokában nyilatkozott a hét folyamán imígyen: *„Csak csoda mentheti meg a szovjeterőket a pusztulástól s a demokráciák mindenütt azért imádkoznak, hogy ez a csoda bekövetkezzék . . .“*

A sajátságos hitbuzgalmi segítség hatályosságában joggal kételkedhetik minden keresztény ember, mert *XI. Pius pápa* szavai szerint:

„A bolseviki és atheista kommunizmusnak az a törekvése, hogy a szociális rend és a keresztény kultúra alapjait szétrombolja . . .“ „Atyai részvéttel gondolunk Oroszország népeire . . .“ „A kommunista pusztítási düh nem korlátozódott püspökök, papok, szerzetesek és apácák ezreinek megölésére, hanem mégnagyobb számban mészárolta le az egyszerű hívőket, egészen a mostani időkig, csak azért, mert jó keresztények voltak, vagy legalább ellenségei a kommunista istentelenségnek . . .“

Igaz, hogy az amerikai hadügyminiszter mellett, Angliában a *canterbury-i érsek* is imát igért a szövetséges szovjetért, de az elvakultság könyörgő szava nem változtathatja meg mély értelmét és erkölcsi igazoltságát a történelmi eseményeknek.

Nem lesz csoda! A szovjet a halál angyalának szárnyasuhogásával meghirdetett végét nem kerüli el. Mint a sziklahegyekről legördülő óriás lavina, úgy szorítja a vörös hadsereget a megsemmisülésbe a szövetséges hadak szörnyű, következetes nyomása s a napok és hetek múlásának reménysége rémült csalódásba fullad a végső megroppanás óráiban. Nincs kiút a számadásból. *Felelni kell 25 esztendő és 170 millió emberi lélek elképzelhetetlen megrontásának bűneiért . . .*

Aki nem ismeri a szovjetet, az nem is tudja elképzelni a rombolást s a sátáni szellem kitelejesedését Európa és Ázsia közel 20 millió négyzetkilométeres területén. Néhány megrendítően igaz és eredeti jelentést kaptam a napokban a szovjetföldön harcoló katonák közvetlen benyomásairól, amelyeknek lényegét összesűrítetten ismertetni óhajtom.

Elvadult és undorítóan szennyes országrészekben, keserű, vagy vidám nevetéssel olvassák a katonák a hazulról kapott leveleket, amelyek messze évtizedek halvány emlékei alapján ítélik meg, a régen nem létező Oroszországot:

„Ha tudnál a gyerekeknek valami szép bundát vásárolni, hiszen Oroszország a szőrmék hazája...“

„. . . ha szabadságra hazajössz, hozz egy kis hordó kaviárt, hiszen Oroszország a kaviár hazája . . .“

„. . . és ne foglalkozz a leányokkal, azért mondom, mert Oroszország a szép leányok hazája . . .“

Csupa hamis, régi fogalom; nehezen formálják az emberek az új igazságokhoz régen elsajátított tudásukat. *Huszonöt év alatt*, mégsem lehet évszázadokat megsemmisíteni, — gondolja sok jóindulatú ember, — pedig az a helyzet, hogy Szovjetoroszországban *25 év pusztításait évszázadok alatt sem lehet rendbehozni! . . .*

A megszállott, végtelennek tetsző területeken nyoma sincs az európai módon értelmezett kultúrának és civilizációnak. Fény, valamelyes jólét, kényelem és propagandára alkotott szociális intézmény csak nehány nagyvárosban van. Moszkva földalatti vasútjának tiszta márvány burkolata olyan, mint a hófehér gallér a meztelen négeren s minden nagy ipari telep egy angolkóros gyerek vízfejének látszik . . . *Feneketlen mélységbe zuhan a szovjetterületre lépő európai katona.* — A falvakban nincs paraszt, csak éhes bérmunkás rabszolgahad. A népi viselet, a hímzés, a szőttes eltűnt. És eltüntek a nagyszál emberek s jócsontú asszonyok. *Kisebb lett az egész fajta* s töpörödött. A 25—30 éves nők öregasszonyok. Rengeteg a gyerek, de tele táplálkozási betegségekkel, véznák, görbék, kiéhezettek s rongyosak, mint a cigánypurdék.

A faházakról letörölte a szovjeturalom a szépséget. Faragás, virág sehol sincs. Patkányok, férgek tanyája a lakóház, a katona szivesebben didereg az Isten szabad ege alatt, vagy behúzódik *az istállóba, az állatok közé . . .* A korhadt faépületek a géppuskatűztől is meggyulladnak, a lángtenger percek alatt ellepi a falut s nem marad más, csak a sok kormos kémény a harc után. Ahol pedig megmenekül egy-egy házsor, ott úgy érzi az európai ember, hogy jobb lett volna, ha minden leég . . . A földeket rendesen megműveli a szerencsétlen, szorgalmas nép, de elviszik a termést tőle azonnal a városokba és az ipari telepekre. *Mindenki koldul az idegen katonáktól . . . Kenyérért, cukorért, sóért könyörögnek napestig. A raktárak üresek s így tátongtak a háború előtt is. Mindent elnyelt az ágyú, a harckocsi, a repülőgép s mindent hiába nyelt el, mert csak az éhes, lezüllött, elvadított és terrorizált nép maradt meg . . .*

Az euópai katonát ellepi a bolsevizált országban a honvágy a tisztaság, az egészség, a nevetés, a jókedv, a virág és a meszelt házfalak után. Érzi, hogy mélységekbe hullott, ahol szörnyűség az élet, ahol minden ragadós, nyálkás, nyírkos, beteg és embertelen. Ilyen helyen győzni kell, de élni nem szabad . . . Azoknak jó, akik délen harcolnak, mint a magyarok, mert ott még nem kell behúzódni emberlakta fedelek alá . . .

Támadás az egész vonalon

Az arcvonal csak Leningrád körzetében helyhez kötött, egyébként 1200 kilométeren mindenütt mozgó harcokban szorul hátrább a vörös hadse-

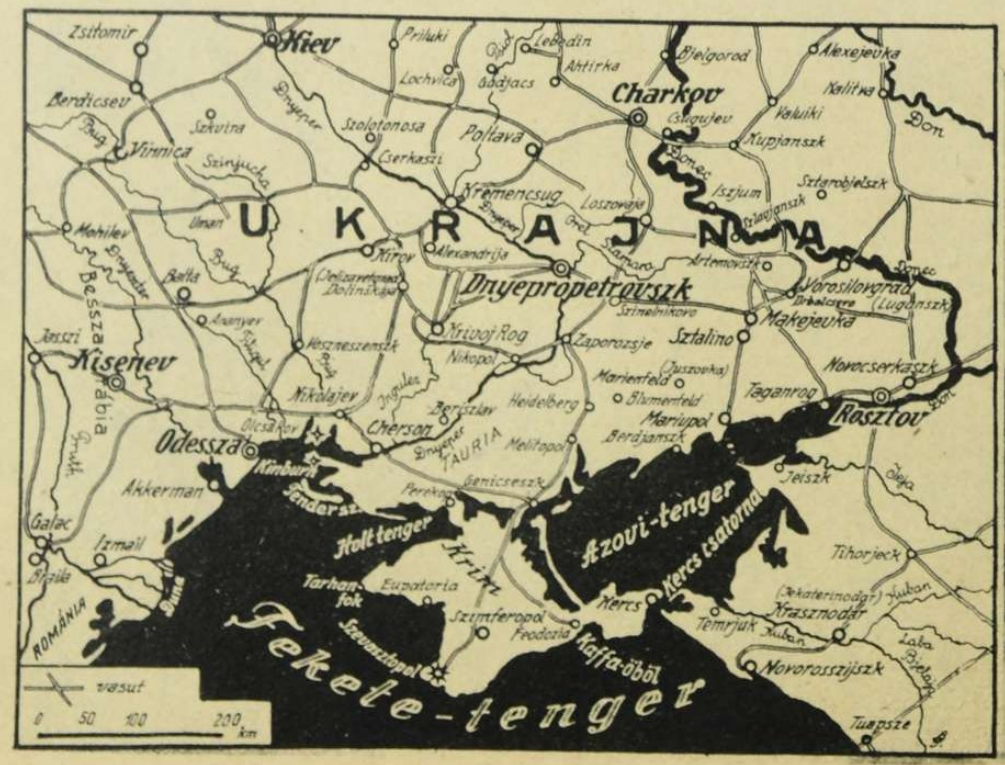

CHARKOV IS ELESETT!

A charkovi „ipar háza“, 13 emeletes amerikai stílusú épület,

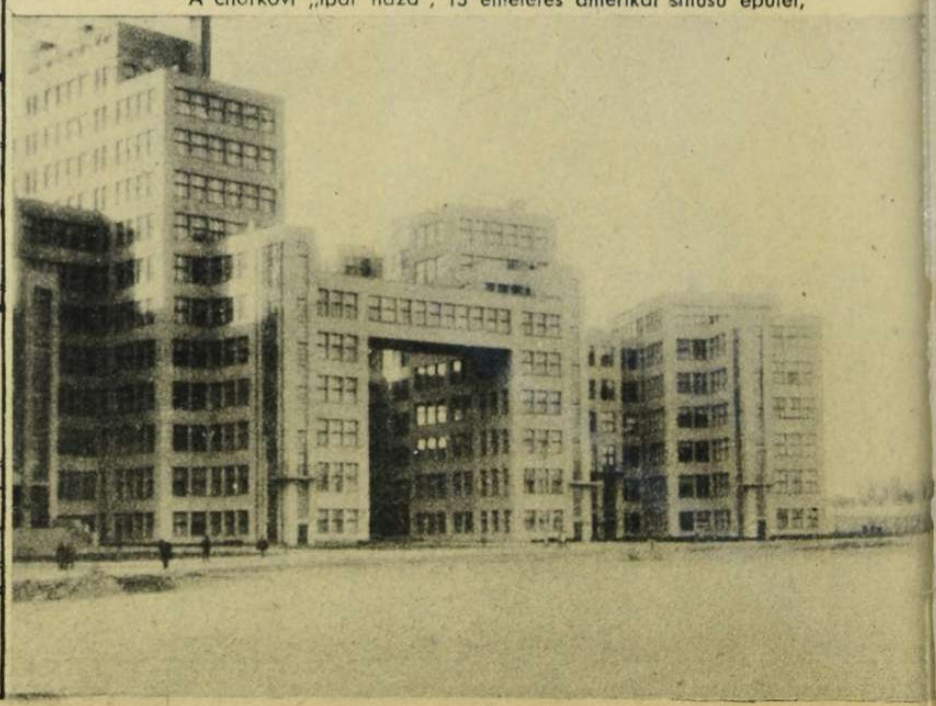

OVJETFRONTON HAVAZIK

— de a hóesés sem tudja megállítani a csapatok előnyomulását.

LENINGRAD OSTROMA.

Képünk baloldalán az Admiralitás világos tornya, jobbra a hatalmas Izsák-templom aranykupolája, a levegőben két szovjetrepülőgép a kikötő biztosítására

ÉS UJ FORDULATOK

Irta: Rajniss Ferenc

reg. *Északon* a tundrák világában német és finn repülőgépek bombázzák a murmanszki vasútvonalat, *Leningrád körül* a szovjet több ellentámadást próbált átjuttatni a Néván, sikertelenül. A német nehéz tüzérség állandóan lövi a város ipari és katona célpontjait s a rohamcsapatok lépésről-lépésre haladnak a város belseje felé. Az aknaháború hihetetlen méreteket öltött. Egy összefoglaló jelentés adatai szerint, *Busch* vezérőrnagy hadserege már az Ilmen és a Peipusz-tó között, a mocsaras, erdős, járhatatlan rövid szakaszon, a bevezető harcok során *5000 kiserődöt foglalt el és 80.000 akna szakszerű eltávolítása után ért Leningrád alá! A belső erődövezet előtt, csak egy utászszázlóalj 5500 aknát szedett fel s 18.300 aknát zsákmányolt.* A körülzárt tengerparti város ostromában csak a kétségbeesett ellentámadások visszaverése a katonailag fontos feladat, mert egyébként minden nap növeli az élelmezés és a hadi ellátás fokozódó nehézségeit s közelebb hozza a megakadályozhatatlan német győzelmet.

A középső frontszakaszon a heves támadások sűrű hullámaiban döntésre forrósodik az ütközet. *A német csapatok egyes helyeken 40 kilométerre közelítették meg Moszkvát...* A szovjetfővárost állandóan bombázza az ellenséges légi haderő s a nagykiterjedésű tüzeket nem győzik már oltani az ipartelepeken. A Kremlt is több telitalálat érte. *Arlyeliev* tábornok, Moszkva védője, a kiáltványok sokaságával inti és riasztja a lakosságot a végső ellenállásra. Mindenkinek kötelessége a fegyveres szolgálat. Aki nem engedelmeskedik, azt agyonlövik. A G. P. U. ezreket végeztet ki. Géppuskafészkeket rendeznek be a háztetőkön és ablakokban, eltorlaszolják az utcákat, robbantószereket osztanak szét a városi harcra s amennyire lehet, megakadályozzák a lakosság fejvesztett menekülését. A legújabb hírek szerint a Moszkvától keletre vezető összes utakon százezrek tolonganak elfelé s megakadályozzák a tartalékerők gyors és rendszeres összevonását. A szovjetrádió bevett szokásával ellentétben, jelentette, hogy *Moszkva körül lényegesen súlyosbodott a helyzet...* Amikor már a zsidó *Lozovszki* ellenőrzésére bízott rádió ennyit mond, akkor reménytelen a helyzet.

Cáfolatlan híradások szerint, Sztalin hirtelen elhatározással leváltotta Vorosilovot, Timosenkót és Budennij marsallt, hogy nagyobb legyen a zűr a válságos pillanatokban. Szinte hihetetlennek hangzik ez a zseniális intézkedés... A három fővezér tönkretett 260 szovjethadosztályt, a maradékot már kisebb emberek is eredményesen elpusztíthatják. Timosenkó helyére *Zsukov* tábornok került.

A déli arcvonalon elesett Charkov és Bjelgorod. Rundstedt hadseregcsoportja a 840.000 lakost számláló iparváros elfoglalásával kiegyenesítette újra a frontot s megfosztotta a szovjetet legfontosabb hadfelszerelési központjától. *Charkov 250.000 ipari munkásának nagyobbik része az öt repülőgépgyárban, az ágyú-, a traktor- és a fegyvergyárban dolgozott.* A *Poltava* felől elindult német seregtestek zuhogó esőben, térdigérő sárban, minden járművet elakasztó utakon hajtották végre erőltetett menetben a 150 kilométeres előnyomulást s heves közelharcban foglalták el Charkovot. A szovjetcsapatok szétszóródhattak, mert a 75 kilométer távolságban fekvő Bjelgorod elfoglalása a vasúti vonal mentén, tüneményesen rövid idő alatt követte a charkovi győzelmet.

Sztalino, a félmilliós nagy iparváros, már Charkov bevétele előtt a szövetségesek kezére került. Északról az olaszok, délről a németek törtek be a városba s a két diadalmas sereg a város közepén elterülő Sztalin-téren találkozott.. .

Az arcvonal legdélibb pontján, *Rosztov* körül is eldőlhetett már a csata sorsa, mert a szovjet jelenti, hogy *Rosztov „veszedelmes helyzetbe került".* A német légierő *a Donec és a Don között* veri szét a csapatgyülekezéseket s rombolja a vasúti vonalakat. A krimi félsziget bejáratánál, páncélos szovjet alakulatok viharos ellentámadásokkal próbálták betörni a *perekopi német állásokat* s rendkívül súlyos veszteségek után húzódtak vissza a félsziget belsejébe. *Hadműveleti szempontokból a Donec-medencében és az Azovi-tenger partján elért eredmény s annak további kizsákmányolása sokkal fontosabb, mint Leningrád, vagy Moszkva gyors bevétele!*

A londoni *Daily Mail* katonai szakértője már az elmúlott hét elején azt írta, hogy Anglia sürgős kötelessége egy új kaukázusi védelmi vonal berendezéséről gondoskodni, mert *Rosztov—Charkov—Kurszk vonalát a szovjet már csak ideiglenesen tarthatja...*

Honvédeink hősi harcai

A szórványos jelentésekből is kiérződik, hogy a magyar gyorscsapatok igen nehéz terepviszonyok között, eredményes harcokban mélyen előretörtek, fontos pontokat és hídfőállásokat ragadtak el az ellenségtől, sok ellentámadást visszavertek és el

PÁNCÉLOS JÁRŐRSZOLGÁLAT AZ AFRIKAI SIVATAGBAN.

A harckocsi átforrósodott belsejéből, a látórésen keresztül készített fénykép.

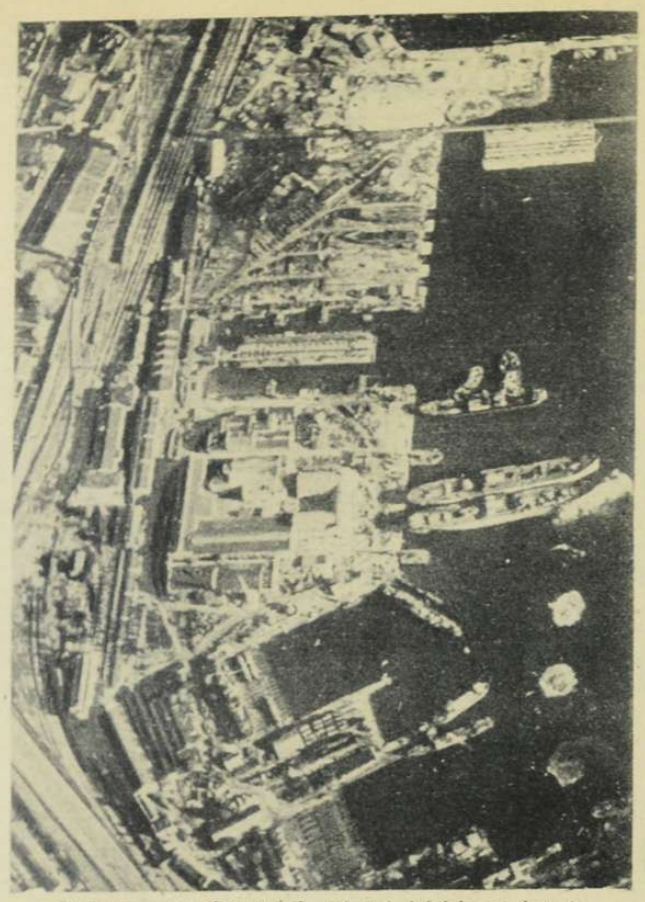

ODESSZAI HAJÓTEMETŐ. Képünk feltárja az égő és megfeneklett hajók végleges biztonságát...

Keskeny lövészárok a középső frontszakaszon.

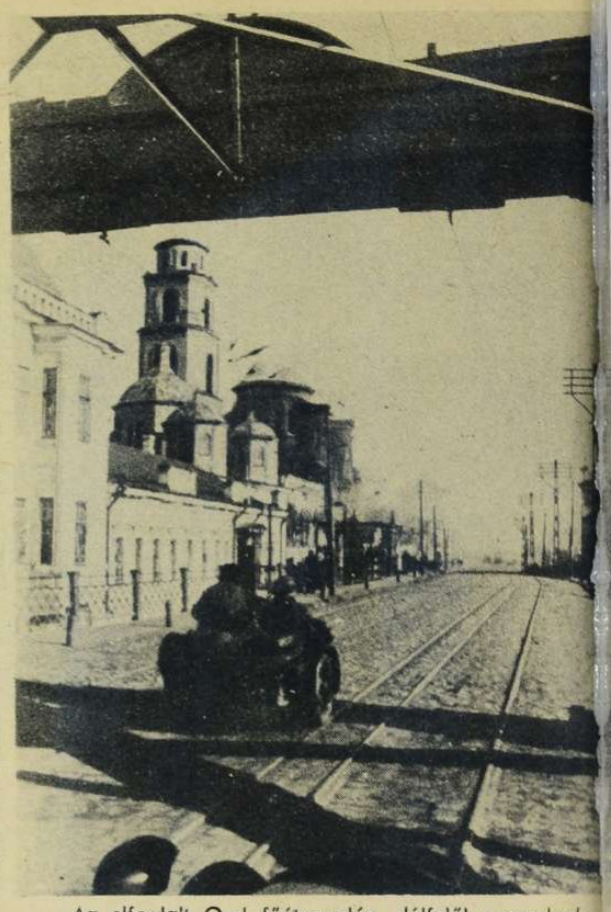

Az elfoglalt Orel főútvonalán, délfelől nyomulnak a német csapatok Moszkva felé.

AZ ÚTIRÁNY MOSZKVA!

Kaluga keleti városszéléről lövi a nehéztüzérség a menekülő szovjetcsapatokat. A Brjanszk felől Moszkvára törő hadsereg hihetetlen gyorsasággal foglalta el Kaluga városát.

A LENINGRÁDI KITÖRÉS KUDARCA.

A szovjetpáncélosok feladata lett volna megszaggatni a német ostromgyűrűt s összeköttetést szerezni Timosenko maradék seregeihez. A hiábavaló vállalkozások eredménye egyforma mindenütt: — szétlőtt harckocsik és halott szovjetkatonák...

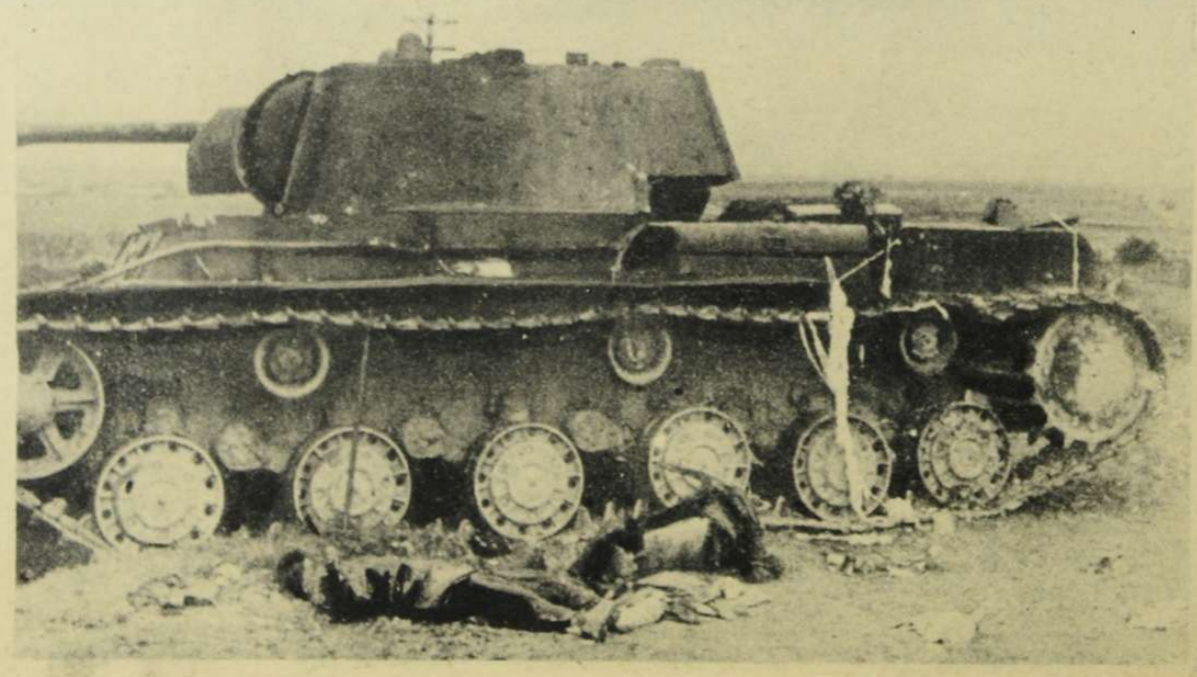

ismert sikereik kimélyítésével a Donec folyó felé közelednek. Az egyik jelentés megemlékezik *Szentgyörgyi Zoltán* főhadnagy vitézségéről, aki egy kiválóan megerősített és makacsul tartott szovjetállást gázlókon át megkerült s gyors elfoglalását lehetővé tette. *A honvéd seregtestek derekasan kiveszik részüket a csatákból s bizonyos, hogy a lezárt és befejezett hadműveletek után tetteikről az összefoglaló jelentést büszke örömmel olvassa majd a nemzet... A felszabadított Ukrajna újjáépítő munkájában részt vett honvédkötelékek kicserélt és hazatérő részeinek, Ukrajna német birodalmi vezénylő tábornoka rendkívül meleghangú búcsúparancsban köszönte meg kiváló szolgálataikat.*

Tengeri harcok és kérdések

A Balti-tenger véglegesen felszabadult a szovjet uralma alól. Német és finn rohamcsónakok és tengerészeti kötelékek elfoglalták *Dagö* szigetét, 10 napig tartó makacs harcok után.

Német tengeralattjárók elsüllyesztettek az Atlanti Óceánon 4 angol hajót, 32.000 tonnát és megtorpedózták a 14.000 tonnás *Aurania* csapat-

Hitler üdvözli Lützow őrnagyot, a levegő hősét.

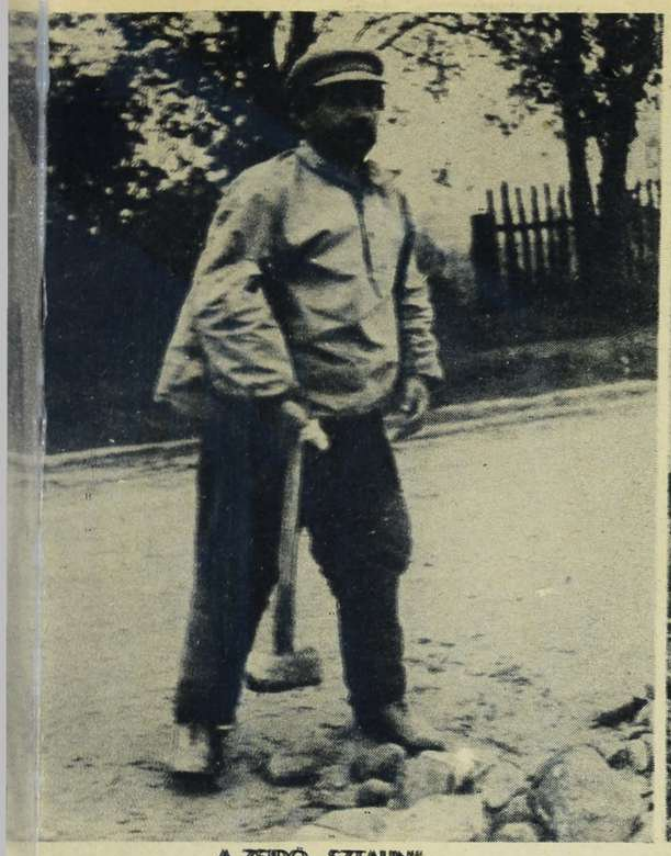

A ZSIDÓ „SZTALIN".

Ez a kitörésre befogott szovjetzsidó, kissé kicsinosítva úgy hasonlít a Kreml bolsewiki főnökére, hogy társai csak Sztalinnak hívják...

Harc a vasúti töltésen Vjazma és Moszkva között.

Olasz roham a tobruki fronton. A harc közben elfogott angol feltartott kezekkel menetel, amíg társait is összeszedik..

szállító gőzöst. Légi kötelékek egy angol karavánból 12.000 tonna hajóteret küldtek a tenger fenekére s Anglia hajóvesztesége a hét folyamán *meghaladta a 100.000 tonnát.* Az angol szigeten *Near Castle, Dover, Birkenhead* és *Great Jarmouth* bombázása okozott súlyosabb ipari és katonai károkat. A légicsaták során, a Csatorna fölött és a Földközi-tenger terében, *a német és az olasz repülők közel 50 angol gépet lőttek le.* Egy olasz torpedórepülőgép elsüllyesztett egy 10.000 tonnás angol szállítóhajót. *Tobruk* és *Málta* bombázása változatlanul folyik tovább. *Keletafrikában egy hősi olasz kitörés a culquaberti erődből, számottevő komoly veszteségeket okozott az angoloknak.*

A tengerek és óceánok uralmának kérdése félelmetes feszültséget okozott ezen a héten. A washingtoni szenátus *egy szótöbbséggel* megszavazta a törvényt, amely lehetővé teszi, hogy *Amerika felfegyverzett kereskedelmi hajókat indítson az európai veszedelmes vizekre* s az amerikai hadügyminiszter kijelentette, hogy *„az összeütközés Japán és az Egyesült Államok között elvben elkerülhetetlen..."*

Anglia minden áron a helyzet elmérgesítésén dolgozik. Kihull az idők véres rostájából a szovjet is. *Ki harcolhatna még Angliáért?...* Ez Churchill nagy kérdése, miközben átmereng az óceánon, az 58 emeletes felhőkarcolók dúsgazdag hazája felé.... *Churchill szívesen harcol ha lehet, a francia, a belga, a holland, a szerb, a görög és a szovjet példák nyomán, — az utolsó amerikai katonáig is....*

Milch vezértábornok távcsövön figyeli a leningrádi stukatámadást.

LENINGRÁDI VILLAMOS már a németek kezében

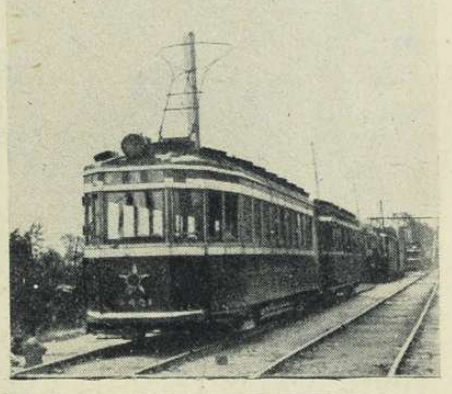

HARCTERÜLET MOSZKVÁTÓL DÉLRE.

A német tüzérség lövedékei rombolják a szovjet arcvonalakat.

Előnyomulás Leningrád külvárosi negyedében.

Német katonák Leningrád külvárosi vasútállomásán.

ODESSZA ELESETT

Az élen bevonult német harcosok megszemlélik a „tökéletes" rombolást.

Német katonák nehéz munkája: az óriás hadizsákmány számbavétele.

A szovjetcsapatok a kivonulás előtt egész háznegyedeket felrobbantottak.

Így készítették elő a feladásra a német stukák az odesszai kikötőt...

Utcai barrikádok és égő házak mindenfelé. A hadicélokat a német légierő, a békés lakóházakat a szovjet pusztította el...

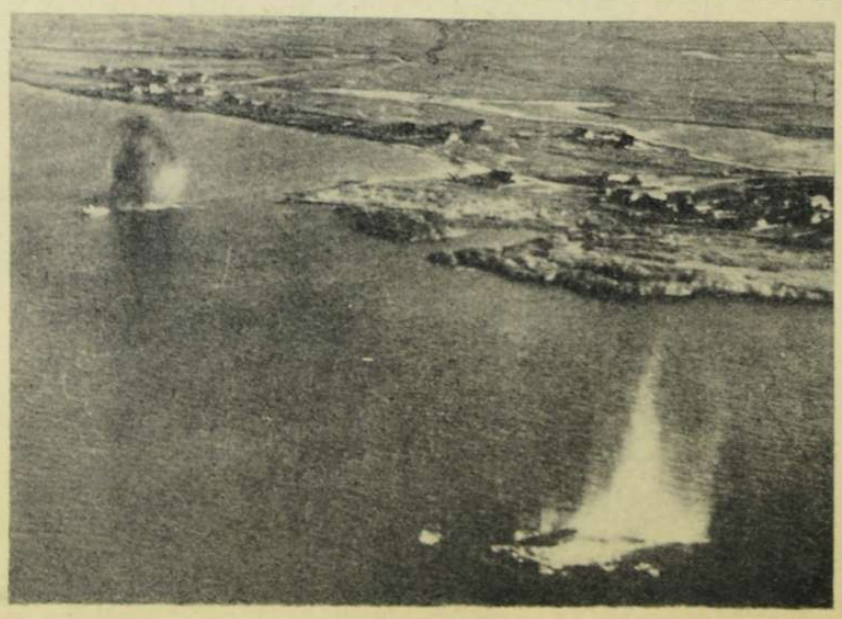

Német stukák verik a vizek mélységébe a szovjethajókat a Fekete-tengeren.

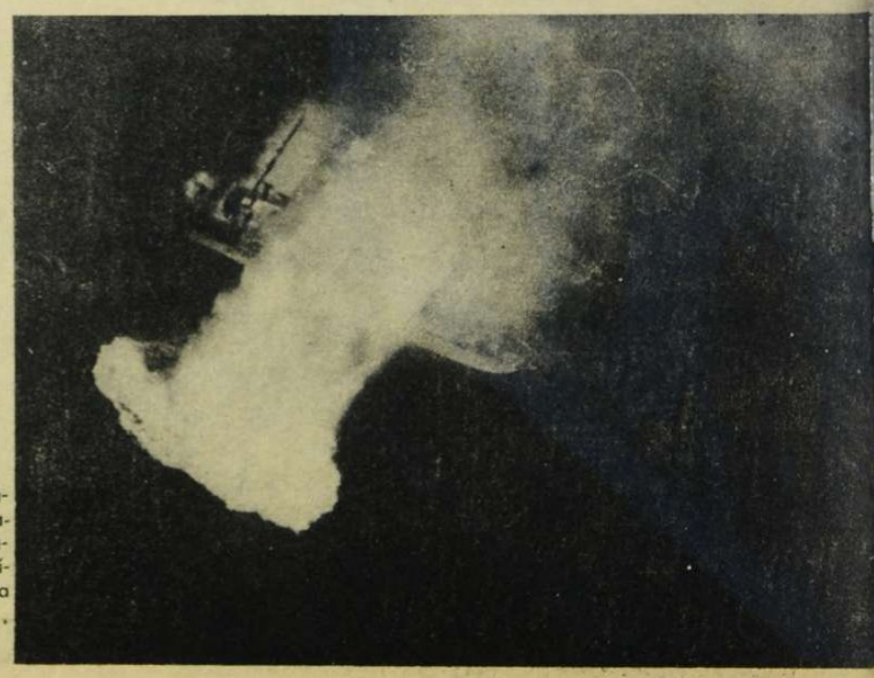

Ezt az Odesszából menekülő hajót 30 méter magasságból szakította derékba a stuka bombája...

HARC A KRIMI FÉLSZIGETÉRT

A szövetséges hadseregek a szovjetfront déli harcvonalán vívták ki leghatalmasabb győzelmeiket, amelyeknek igazi fontosságát csak a közeljövő magyarázza meg világosan. A viharos előnyomulásban, Perekop elfoglalásával és később az Azovi tengerpart gyors megszállásával a krimi félsziget menthetetlenül leszakadt a szovjet uralmi területéről s a külvilágtól elzártan várja sorsa beteljesülését. A Krim holt Szovjetoroszország déli kapuja az óceánok felé s Szevasztopol híres hadikikötője és erődvonalai biztosították a szovjet uralmát a Fekete-tenger fölött. A krimi seregek és hadihajók már csak önmagukat pusztítják, ameddig lehet s amikor megtörik az ellenállásuk, Moszkva, vagy már Kazán, — elveszíti végképpen a Fekete-tengert... Kevés a hír a krimi csatákról s azért rendkívül érdekes a harcokról felvett képsorozatunk.

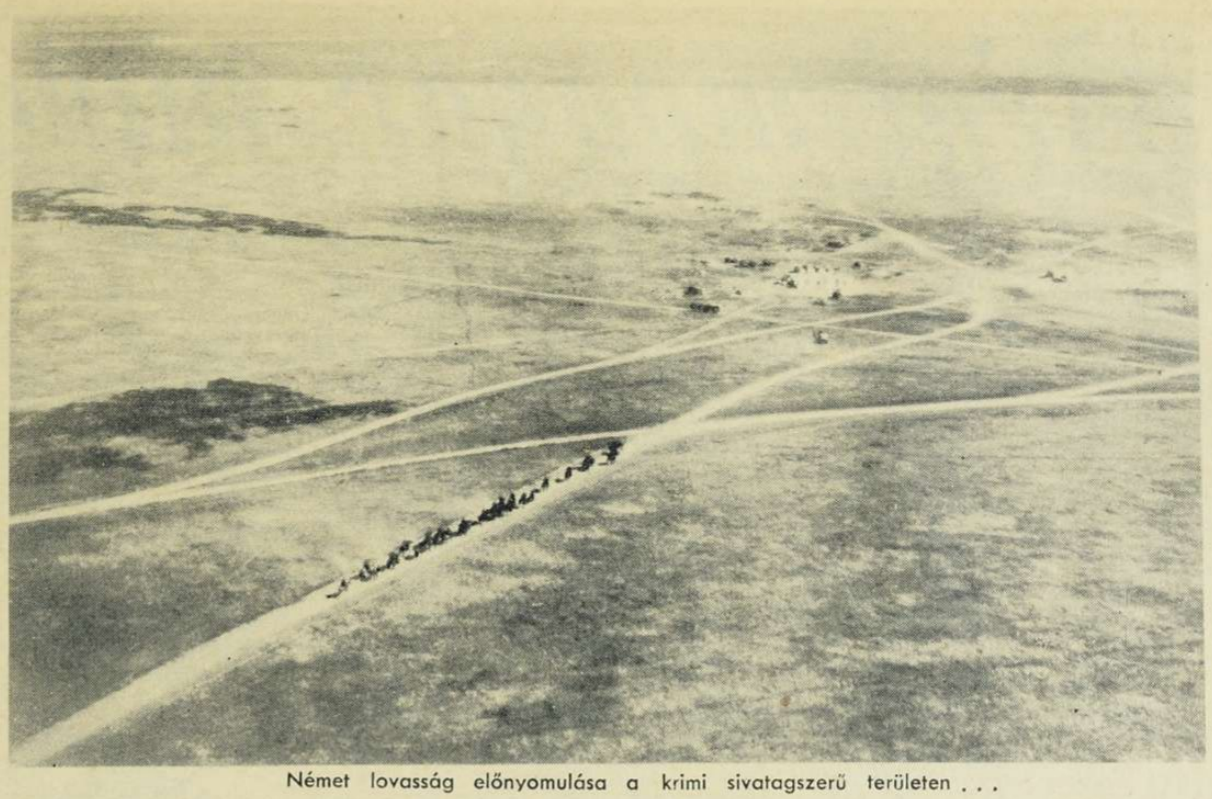

Német lovasság előnyomulása a krimi sivatagszerű területen . . .

Löhr tábornok légi katonái megkapják a parancsot a Krim kapuja előtt...

Az induló stukák óriási porfelhőt vernek fel a kiszáradt repülőtéren.

Krimi táj fölött...

Bombák zuhognak a szovjet tüzérségi állásaira!

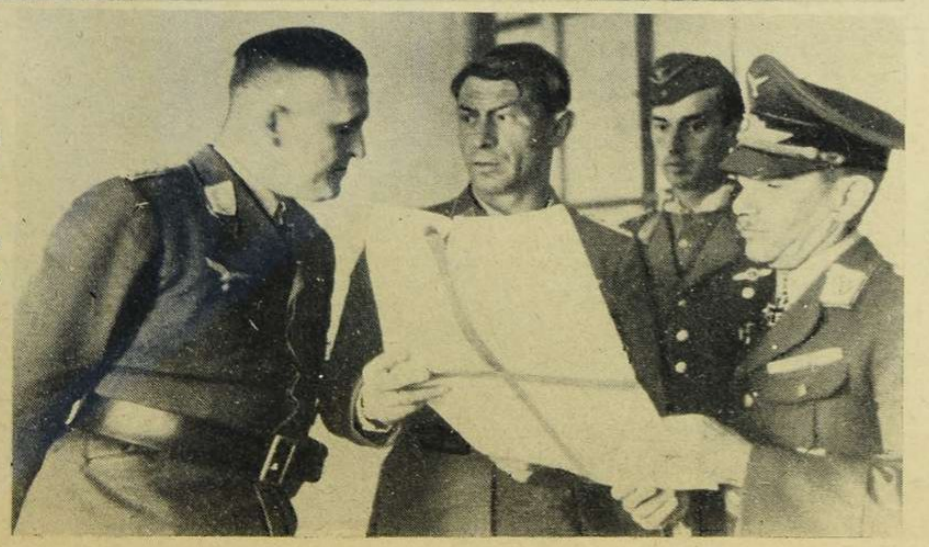

m belsejéből
ért repülő-
rt parancs-
elentést tesz
tábornoknak
szi az utasí-
t az új har-
okhoz.

Régi magyar világ

A kaleidoszkop furfangos nézőke... Van benne *három tükör* s egy marékra való *tarka törmelék*. Aki belenéz, csodálatos virágokat és csillagokat lát ott is, ahol nincs se csillag, se virág, csak néhány színes üvegcserép.

Mi most a százesztendős magyar tükröket nézzük meg közelebbről.

Az első tükörben a bevándoroltak nagy horderejű bankalapitását látjuk, s nincs érdekesebb, mint amikor egy száz éves nagy intézmény történetében visszamegyünk a legelső napokra, s ott a forrásnál lessük el azt a hatást, amit aznap melegében a közvéleményből kiváltott.

1842 március 9-én a *Világ* című napilapban jelentek meg a legelső hírek:

«*A pesti magyar szabadalmas kereskedelmi bank* ideigleni választmánya ezennel közzéteszi, hogy Ő Felsége a bankintézetnek Pesten való felállítását s az odamellékelt s 1841-ik évi okt. 14-én 13973 sz. a. kelt legkegyelmesebb szabadalomban foglalt alapszabályokat legfelsőbb kegyelménél fogva helyben hagyni, valamint szinte ezen banknak valóságos és határozott alakításába megegyezni méltóztatott. Ennek következtében e f. é. apr. 30-án d. u. 4 órakor a helybeli kereskedői testület épületében közgyűlés fog tartatni, mellyre az eddig aláírt t. cz. részvényes urak illendően meghívatnak. Pesten, 1842 febr. 22-én. *Az ideiglenes választmány nevében Ullmann Moricz elnöki-helyettes, Sartory J. G.: Valero J. A. választmányi tagok.*»

A *Pesti Hirlap* csak hat héttel később, 1842 ápr. 28-i számában ad hírt a közgyülésről:

«A már jó eleve közönségesített hirdetmény folytában, minélfogva a pesti magyar kereskedelmi bank részvényesei e f. hó 30-án közgyűlésre hivattak össze, ezennel újólag emlékezetbe hozatik, hogy ezen gyűlés a kitűzött napon a Dorottya-utcában a kereskedő testület házában, ezen testület összejöveteleire egyébbként szolgáló épületben, a második emeletben délután 4 órakor fog tartatni. Egyébbkint a t. cz. részvényes urak ezennel kéretnek, hogy ezen gyűlésbe léphetésre szolgáló jegyeket Malvieux C. J. úrnak a dorottya-utcai 11-ik számú házában irószobájából maguknak elhozatni szíveskedjenek. Az ideigleni bankválasztmány nevében és megbízásából Dr. Schiller Károly jegyző.»

A megtörtént alakuló közgyülésről a lapok közül egyedül a Világ hozott értesitést 1842 május 14-i számában:

«A pesti magyar kereskedelmi bank f. évi ápr. 30-án közgyülést tartott, mellyre számos t. cz. részvényes urak, nem különben ő cs. kir. Fensége, országunk nádora s a nmgú m. kir. Helytartótanács által a bankszabályok 48. §-a értelmében kiküldött helytartósági tanácsnok, ngos Zsedényi Eduárd úr, mint képviselő biztos megjelenve az ekként mutatkozott meleg részvétnek méltán örvendhetni, — mindenekelőtt felolvastatott ő cs. és kir. Fensége f. évi ápr. 11-ről 652 sz. a. kelt kegyes kegyelmes határozata, mellynél fogva az ideigleni Bankválasztmánynak tudtára adja, *hogy ezen kereskedelmi bank biztosának ngos Zsedényi Eduárd urat, helytartósági tanácsnokot jelölte ki, s miután önga köz szives éljennel üdvözöltetett, az ülést egy érdekteljes s ezen gyülés örvendetes céljához alkalmazott honi nyelvű beszéddel azon előleges megjegyzéssel nyitá meg, hogy ez után is a bank-ügyekben hivatalos eljárással mindig a magyar nyelvet használandja...* Beszéde folyamában érdekelte ez intézetnek *főkép a váltótörvények hozatala óta érzett hiányát*, s figyelembe hozta, milly boldogító hatást szülend ez a nyomasztó köz szükség jelen időszakában egész hazánkra, különösen honi kereskedelmünkre, minélfogva minden résztvevőnek a legmagasabb közreműködést köté szívére, s örömét jelenti ki azon, hogy állásánál fogva ez intézet annyi érdemes tagjával közelebbi érintkezésbe jött, s végre ő cs. és kir. Fenségének, mint ezen intézet kegyelmes pártfogójának részéről azon mindenki által legbensőbb örömmel s hálával elismert ígéretet vevé, hogy őfensége ezután is ezen intézetnek erőteljes és a megállapított szabályok szerint eszközlendő virágoztatására minden segédkezet kegyelmesen nyujtand. — Ezután *Ullmann Móricz úr*, ideigleni bankelnök nem létében, úgy mint ennek helyettese előterjeszté a közgyűlésnek lehetőleg röviden, s mégis tökéletesen s híven, az eddig tartott köz-, s különösen választmányi gyülések jegyzőkönyveire alapítva, a bank történeteit kezdettől, s bank alapítására megpendített eszmék első kifejlésétől fogva. Megemlítette azon különbféle akadályokat, mellyek leginkább az elébbi törvénykezési rendszerből eredtek s mellyek miatt ezen, még 1830-ik évben megkezdett bankbeli tanácskozások folyama ennyi időre elhúzódott, *most azonban, a váltótörvény behozatalával minden nehézség megszünt* s így a kért szabadalom ő cs. és kir. Felsége által mult évi október 14-én 25 évre legkegyelmesebben megadatott s vele együtt a hozzá kapcsolt alap- és rendszabályok is jóvá hagyattak. Ekkép a közgyülés az ideigleni választmány eddigi szorgalmas működéssel és örvendetes sikerrel értesíttetvén, *Ullman Móricz úr* az illető jegyzőkönyveket és tárgyalási irományokat, nem különben legkegyelmesebben megadott bankszabadalmat az alap- és rendszabályokkal együtt eredetiben előadta, az ideigleni választmány nevében az eddigi bennök helyezett bizalmat megköszönte s ezen intézethez tiszta szívvel legboldogabb jövendőt kívánt. Minek folytában az ideigleni választmánynak általános s méltán érdemlett köszönet mondatott. *Ullmann Móricz* úrnak köz és osztatlan tetszéssel fogadott jelentése eredetiben a levéltárba tétetni, bővebb közönségesítés végett pedig nyomtatásba adatni rendeltetett.»

«Minek következtében a bankszabadalom és szabályok kihirdettettek, s *Ullmann Móricz* úr által tervezett küldöttség, melly ezen legfelsőbb kegyelemért legalázatosabb köszönetet s legmélyebb tisztelkedést ő cs. és kir. Felségénél megtegye, annak idejében a bankigazgatóság választásakor kineveztetni rendeltetett. Ezután indítványba hozatott egy újabb bankválasztmánynak elválasztása s ezen indítvány következő t. cz. részvényes urak elválasztása által köz akarattal teljesíttetett. — *Bankelnök nem létében helyettesnek Ullmann Móricz úr neveztetett; választmányi tagok lettek: — Boscovitz József Löbl, — Burgmann Károly, — Cahen M. A., — Halbauer Y. G., — Havas József, — Malvieux C. J., — Báró Podmanitzky László, — báró Redl Imre, — Robitsek József, — Rosenfeld M. L., — Sartory J. G., — Schedius Lajos, — Valero Antal, — Wodjaner Samu.*»

A bankalakulás lezajlott. Egyelőre nagyon gyér sajtóérdeklődés kíséretében. *Annyira, hogy például gróf Széchenyi lapja, a Jelenkor, mely a legkisebb falusi óvodaalapitásokról is vastagbetűs híreket közölt, e bankalapitásról egész esztendőben egyetlen sort sem irt le. Ugylátszik a Jelenkor nem ismerte fel a bank nemzetépitő nagy jelentőségét...*

A *második tükörben* a külföldön szórakozó mágnásainkat látjuk. Hogy erről hírt kapjunk, a «*Honderü*» című lapot kell forrásul választanunk:

«*Fővárosunkat elhagyta a főméltóságú országbíró.* Hasonlag elutaztak *Zichy Edmund* és *Forgács Lajos grófok*, amaz Nápolyba ment, keleti útjában megromlott egészsége helyreállítása végett, emez pedig Bécsbe. *Forray István báró*, ki alig rázá le az egyiptomi piramisok homokját vándor saruiról, a napokban rándult fel Párisba *Károlyi Eduárd* gróffal. Hasonlóan a francia fővárosban telelendnek *Csuzy Pál* és *Bernáth Albert* urak. Ellenben a gazdag és fiatal *Karácsonyi Guidó*, meg *Földváry Ágoston* urak, *Tauffkirchen* gróf társaságában Berlinbe utaznak, onnan tavasz felé *az orosz fővárosba menendenek.* Továbbá elutaztak külországba *báró Vay Miklós, Urményi József és gróf Zichy Henrik urak. Ezek szerint pesti uraink száma igen leapada.*»

A *harmadik tükörben* egy szegény kivándorló magyart látunk, aki szintén külföldre utazott, kenyérért és munkáért. Elvetődött a földgömb tulsó felére, az *amerikai Cincinnatiba*, s onnét írt haza levelet az édesanyjának. A levelet a *Világ* 1841 december 4-i számában közölte le:

«*Egy magyar szitáslegény Északamerikából anyjához Szegszárdra irott levele. Cincinnati, 1841 szept. 28.*»

«*Drága asszonyanyám és testvéreim!* Kívánom, hogy ezen egypár sor írásom legjobb egészségben találhassa mindnyájokat; én hála az urnak, egészséges vagyok és nincsen semmi bajom, szívóhajtva vártam már, hogy egykis tudósitást egymásról vehessünk, *de a sors most engem a nagy Tengeren által egy másik világrészbe vezetett.* Úgy szinte midőn *Párisba munkát nem kaptam*, tehát nem maradtam tovább két hétnél, még a nevezetes helyeket összvenéztem és onnan ismét *elutaztam Havreba*, egy városba (50 óra Páristól), melly város a tenger mellett fekszik, de mivel itt sem volt szerencsém munkát kapni, tehát gondolatomba jött, tengeri utazást tenni és feltettem magamban Amerikának legközelebb részébe a tengeren áthajózni, de éppen hajó itt nem volt, hanem *Szüd-Amerikába*, melly az tengeren által hétezer és öt száz anglusi mértföld, (Egy anglusi mértföld félóra) gondolhatják, mint jött fejembe oly nagy utazást az tengeren tenni, *de mégsem vetettem meg szándékomat* és bementem egy kereskedő hajóba, a mellyben még 150 személyek voltak, *kik az közellevő országból általhúzódtak.* Tehát összveszedtem pénzecskémet és még éppen került és megfizettem *150 forintot az kosztommal együtt*, mellyet kiki magának az hajóban főzhetett; így tehát *elindult az hajónk, a jó Isten nevében* 20-ik aprilisban; első és második nap igen jó szelünk volt és jól mentünk, de a harmadik nap már az első szélvészt kaptuk, amely bennünket szokatlansága végett nagy félelembe hozott, mivel hajónkat a szélvész és habok annyira hányták vették, hogy a legnagyobb ládák az hajóban összvegurultak és az hab mindenfelől hajónkba dült és illyen hasonló szélvészt utazásunk alatt igen gyakran kaptunk, negyednap mulva mind az 150 személy megbetegedett *és megkaptuk az tengeri betegséget, melly két hétig tartott* és azután ismét visszatért egészségünk; de jó egészséggel nem voltunk egész odáig, mivel kosztunk is igen rossz volt és midőn egynehány száz mértföldre voltunk, a melegség igen nagy volt.»

«*Negyven nap mulva elértük Indiánországot*, mellyben sok kávét, cukrot, rizskását és több illyest igen bőven termesztenek, mivel az ország nagyon meleg. Így utaztunk tehát, hol jó széllel, hol

csendes, hol pedig háborús idővel és ugyan *73 nap mulva elértünk a szárazra és úgy Szüd-Amerikába.* Gondolhatják millyen örömünk volt, midőn ez nagy utazás után ismét zöld mezőt, erdőket láttunk, innen tehát egy folyón a gőzhajóval bekísértettünk az közel fekvő városba, Neworleansba.»

«Itten tehát nyugvásom után munkáért néztem, *de bizony a szitás mesterséggel itt semmi sem volt és zsebemben csak egy krajcár nem volt*, tehát kénytelen voltam, nemcsak én, hanem többen is más munkát keresni. Én szerencsémre munkát kaptam egy kertben, de mivel az városban és ezen tájékon az melegség igen nagy és minden esztendőben, augusztus és szeptemberben *a sárgahideglelés uralkodik*, mellyben sok ezren meghalnak, tehát nem maradtam tovább öt hétnél, míg ismét egy kis pénzecském volt és fölültem ismét az gőzhajóra és *elutaztam négyszáz mértföldet az országnak (Amerika) Nord részibe és itt Cincinnati városba*, hol az clima egészséges és az melegség is tűrhető, *de szitásmesterség itt is úgy, mint az egész országban, igen rosszul megy, mivel a búzát masinával tisztítják.* Tehát más munkát kerestem és szerencsémre munkát kaptam *az dohány-fabrikában*, amellyben cigarót csinálok és jól vagyon dolgom; *az kereset Európához képest igen különböző, kinek jó keresetje van, megkereshet az hét alatt 50 egész 60 forintot, de tudni illik, hogy minden drága és a kosztért is kell egy hét alatt 15 egész 20 forintot fizetni, de vajjon hány ezren vagynak az országban, kik Európából általhúzódtak és alighogy a mindennapi kenyerüket megkereshetik...*»

«Az ország igen nagy és majd háromszor akkora, mint Európa, de nincsenek királyságok és minden szabadon él; az nyelv egész országban anglius, *az nép igen istentelen, kiváltképp a szerecsenyek, kiknek száma igen nagy az országban.* Darab része az országnak igen termékeny, gabona és egyébb bőven terem, de *jobbára csak erdőségből áll* és a városok igen messze vagynak egymástól, *bor itt nem terem, — bár én is részes lehetnék a szegszárdi szüretben...*»

«*Édes anyám és testvéreim, a sors engem ebbe a világrészbe vezetett és nem tudom, hogy látom e ismét édes hazámat, de itt is megelégedésig vagyok és a jó Isten mindenütt ottan van, igen nagy örömmel várok azon feleletre, mellyet fogok kapni és örömmel fogom olvasni az távol levő édes hazámból való ujságokat. Csókolom kezeit az öreg papának, csókolom sokszor testvéreimet, Ferit, Rozit, Julist és Lajost, tisztelem a bácsit és asszonyángyit és tisztelem a tanitó uramat, kívánok mindnyájoknak megelégedést és jó egészséget. Drága anyámnak pedig csókolom kezeit és maradok holtig hálás fia: Péter István...*»

A három tükörrel elkészült immár a magyar kaleidoszkop:

— *Bankalapitás* sok zsidóval és a nemzetközi tőke uralmának előkészítésével; — *Külföldi szórakozás*, amelyre előkeríti a temérdek pénzt a bank, ha már elfogy a föld termése és — *elvándorló szegény magyar*, csodálatos hűséggel s lángoló szeretetével a drága hazának, a messze idegenben is. A három tükör között, a 100 esztendős multban, csak a szekszárdi Péter István megható levele csillogtat gyönyörű, virágos magyar mezőt s lelki fényeket az utókor felé...

UJSÁGHIR:

«A szovjetvezetőség elvesztette a fejét . . .»

AZ ELFOGOTT HAMISKÁRTYÁS ÁLMA . . .

EGY KIS EMLÉKEZTETŐ:

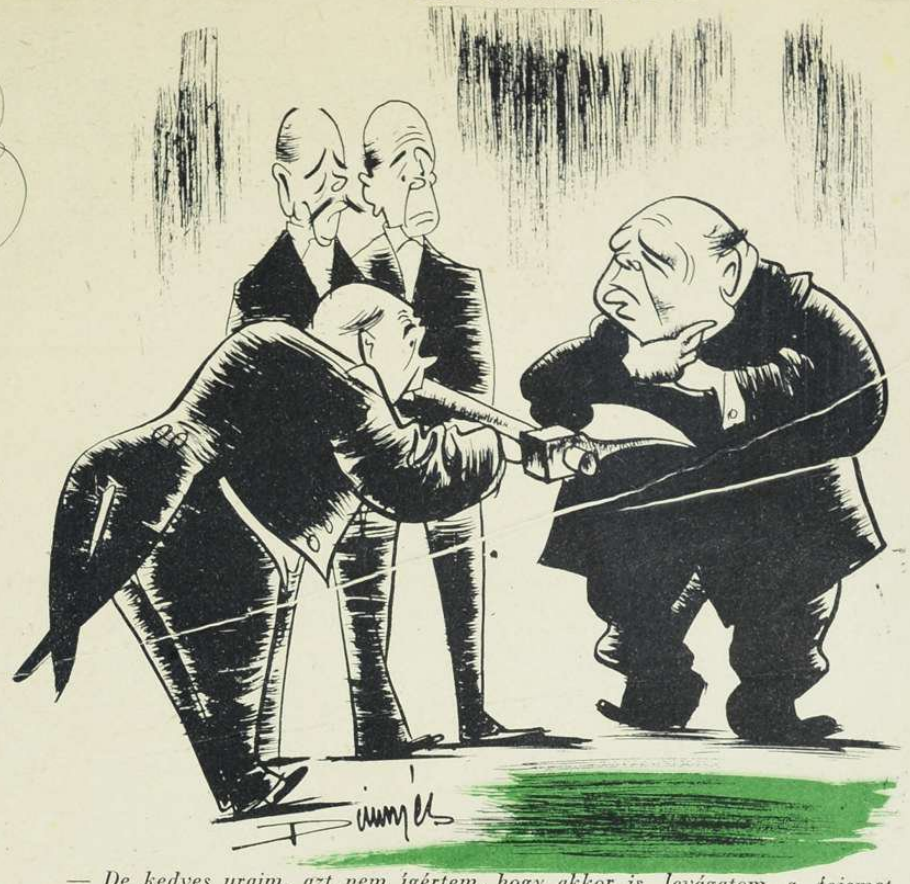

— De kedves uraim, azt nem ígértem, hogy akkor is levágatom a fejemet, ha az oroszok vesztenek! . . .

A ROSSZUL HALLOTT PÉLDABESZÉD:

«Intádkozzál és siboljál.»

A FAJI ÉLET TITKAIBÓL . . .

„CSAK MAGÁNAK SÚGOM MEG . . .“

— «Csak addig tessék várni, amíg eladom a tojásokat . . .».

— „BRIT ÉS SZOVJET CSAPATOK KIÜRÍTETTÉK TEHERÁNT.“ —

«Jobb ma egy nyugodt visszavonulás, mint holnap egy német győzelem . . .»

«Sötétben minden vörös fekete . . .»

— «Tudja, Schwarz úr, — a munka nem szégyen, csak nem olyan hasznos, mint az árdrágítás . . .»

«Senki sem próféta a saját hazájában . . .»

«Akinek Churchill a barátja, az könnyen üdvözül.»

MAGYAR FUTÁR. Politikai hetilap. A szerkesztésért felel: Dr. RAJNISS FERENC főszerkesztő. A kiadásért felel.: Grátzer Antal. Szerkesztőség: Budapest, VIII., József-körút 5. Telefon: 137—103 — Kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 5. II. em. Telefon: 144—400. — Előfizetési ár egy évre 10 P, félévre 5 P, negyedévre 2.50. Egyes szám ára 20 fillér. Kéziratok megőrzését vagy visszaküldését a szerkesztőség és a kiadóhivatal nem vállalja. — Nyomatott a Stádium Rt. offset-körforgógépén, Budapest, V., Honvéd-utca 10. Felelős: Győry Aladár igazgató.

SZÉKELY LEÁNYOK MÁTYÁS KIRÁLY
KOLOZSVÁRI SZOBRA ELŐTT